

> Retouradres Postbus 40225 8004 DE Zwolle

Eni Energy Netherlands B.V.
Prinses Beatrixlaan 5
2595 AK 'S-GRAVENHAGE

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Prinses Beatrixlaan 2
Den Haag

Postbus 40225
8004 DE Zwolle
www.rvo.nl

T 088 042 42 42
omgevingswetnatuur@rvo.nl

Datum 21 mei 2026
Betreft Besluit aanvraag flora- en fauna-activiteit

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Geachte directie,

Relatienummer
[REDACTED]

Op 13 augustus 2025 heeft u een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit aangevraagd. Ik heb uw aanvraag met de aanvullingen van 26 september 2025, 4 november 2025 en 1 december 2025 beoordeeld. In deze brief leest u mijn beslissing en wat dit voor u betekent.

Bijlagen
4

Procedure

Uit artikel 141a, eerste lid, aanhef en onder a, van de Mijnbouwwet en artikel 141a, eerste lid onder c, van de Mijnbouwwet volgt dat voor dit project een projectbesluit moet worden genomen. Op grond van artikel 141a, tweede lid, van de Mijnbouwwet, is artikel 16.7 van de Omgevingswet van toepassing bij de coördinatie van de besluiten ter uitvoering van projectbesluiten als bedoeld in het eerste lid. Dat wil in dit geval zeggen dat de besluiten die nodig zijn voor Gaswinning L7-F gezamenlijk worden voorbereid, waarbij de Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei deze procedure coördineert. Daarbij doorlopen de besluiten, op grond van artikel 16.71, eerste lid, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 16.7 en artikel 5.45 van de Omgevingswet de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

Dit besluit is één van de besluiten die nodig zijn voor Gaswinning L7-F. Daarom is ook op dit besluit de coördinatieregeling uit afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: 'Awb') van toepassing.

De Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei heeft een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten voor Gaswinning L7-F bevorderd. Onderhavig besluit is samen met het projectbesluit en de andere besluiten als volgt voorbereid:

- op donderdag 18 december 2025 is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerp gepubliceerd in de Staatscourant;
- op vrijdag 19 december 2025 is door de voormalige minister voor Klimaat en Groene een ontwerp van het besluit aan Eni Energy Netherlands B.V. gezonden;
- het ontwerp van het besluit heeft van vrijdag 19 december 2025 tot en met donderdag 29 januari 2026 ter inzage gelegen bij www.rvo.nl/L7-F;

Op grond van artikel 3:26, tweede lid, Awb, worden dit besluit en de andere besluiten gelijktijdig door de Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei bekendgemaakt. Ook doet de Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei daarvan mededeling in de Staatscourant en langs elektronische weg. Eerdere insprekers en grondeigenaren en beperkt gerechtigden op die gronden worden persoonlijk geïnformeerd.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Inhoud aanvraag

U heeft een aanvraag gedaan voor het project 'L7-F - Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit', in het Natura-2000 gebied het 'Friese Front' op de Noordzee, ongeveer 70 kilometer ten noordwesten van Den Helder. Het project betreft de realisatie van het L7-F platform met 3 productieputten ten behoeve van het winnen van aardgas. Voor de afvoer van het gewonnen aardgas wordt een pijpleiding aangelegd naar de bestaande NOGAT-leiding op 27 kilometer afstand van de L7-F locatie. De werkzaamheden zijn onderverdeeld in 4 fases; de aanleg-, boor-, productie en ontmantelingsfase. Deze laatste fase valt buiten de scope van dit besluit en wordt verder niet behandeld.

- De aanlegfase: het productieplatform (bestaande uit een nieuwe onderbouw en hergebruik van de bovenbouw van het bestaande E17-A platform) wordt geplaatst en voor de afvoer van het gewonnen aardgas wordt een pijpleiding aangelegd. Bij de aanleg van de pijpleiding wordt een survey schip ingezet om te bepalen of de pijpleiding goed is ingegraven.
- De boorfase: met behulp van een mobiele boorinstallatie (een boorplatform) worden 2 putten (L7-F2 en L7-F3) naar het aardgasveld geboord en de al bestaande exploratieput (L7-F1) wordt omgewerkt tot productieput. De putten worden geboord tot een verticale diepte van ongeveer 4 tot 5 kilometer onder het zeebed. De putten worden in deze fase ook schoon-geproduceerd (het affakkelen van aardgas). Voorafgaand aan het boren wordt een conductor op de plaats van de put geplaatst middels heien. Omdat het bij put L7-F1 gaat om een re-entry hoeft er bij deze put geen conductor te worden geheid, en vindt er alleen een boring plaats. Tijdens het uitvoeren van de boorwerkzaamheden treedt een toename van de transportactiviteiten van en naar de platformlocatie op waaronder activiteit van sleepboten, een wachtschip, helikopters en bevoorradingsschepen.
- De productiefase: het aardgas wordt met behulp van de productie-installatie gewonnen in het aardgasveld L7e/8f en op het platform behandeld L7-F. Het gewonnen aardgas wordt met een pijpleiding afgevoerd naar het vasteland. Hulpstoffen worden in deze fase via een transportschip aangevoerd en personeel wordt aan- en afgevoerd per helikopter.

De plaatsing van het platform duurt een week en de aanleg van de pijpleiding vergt 10 tot 12 weken. Het boren vindt continu plaats (24 uur per dag, 7 dagen per week) en duurt circa 65 dagen voor L7-F1, 83 dagen voor L7-F2 en 83 dagen voor L7-F3. Voor de gaswinning bij L7-F gaat de aanvrager uit van een productieduur van 10 tot 15 jaar.

U vraagt een omgevingsvergunning aan voor een flora- en fauna-activiteit zoals bedoeld in artikel 11.37, lid 1, sub d van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) voor exemplaren van de zeekoet (*Uria aalge*), en zoals bedoeld in artikel 11.46, lid 1, sub b van het Bal voor exemplaren van de bruinvis (*Phocoena phocoena*).

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Behandeling zienswijzen ten aanzien van omgevingsvergunning

Naar aanleiding van de publicatie van de kennisgeving en de terinzagelegging van de ontwerpbesluiten voor het project 'Gaswinning Noordzee L7-F' zijn zienswijzen over de ontwerpbesluiten naar voren gebracht. Zie de antwoordnota zienswijzen in bijlage 4 voor een overzicht van de behandeling van de zienswijzen. In de antwoordnota staan ook de reacties op de inhoudelijke punten uit de zienswijzen die niet specifiek zijn, respectievelijk over alle ontwerpbesluiten gaan.

Tegen het ontwerp van dit besluit zijn 2 zienswijzen ingediend. In de genoemde antwoordnota vindt u de inhoudelijke reacties op de zienswijzen voor zover deze niet zijn opgenomen in het besluit zelf.

De antwoordnota maakt, voor zover de zienswijzen zich richten tegen het ontwerp van onderhavig besluit, onderdeel uit van het besluit. In de antwoordnota is aangegeven of de zienswijzen aanleiding geven om het onderhavige besluit aan te passen. In onderhavige omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit zijn geen aanpassingen gemaakt naar aanleiding van de ingediende zienswijzen.

Naar aanleiding van het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) is door de initiatiefnemer de beschrijving in de ecologische effectrapportage aangepast en aangescherpt. Mijn overwegingen die ten grondslag liggen aan dit besluit zijn hierop daarom aangepast. De conclusies wijzigen niet.

Behandeling zienswijzen ten aanzien van maatwerkvoorschriften

Daarnaast heb ik van u nog per mail een zienswijze ontvangen ter verduidelijking van het besluit ten aanzien van de maatwerkvoorschriften in het kader van specifieke zorgplicht. Hierop voer ik wijzigingen door in de opgelegde maatwerkvoorschriften voor de zeekoet. Allereerst komt maatwerkvoorschrift 2 *'U dient met het uitvoeren van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare ruiperiode van de zeekoet, welke loopt van juli tot en met oktober. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden laat u bepalen door een deskundige op het gebied van de zeekoet.'* te vervallen, omdat oorspronkelijk maatwerkvoorschrift 3 *'De boorwerkzaamheden tijdens de aanleg- en boorfase dienen buiten de kritische periode (juli tot en met oktober) van de zeekoet plaats te vinden. Ook de aanleg van het platform en de pijpleiding dienen buiten de kritische periode plaats te vinden, evenals de nodige surveys.'* afdoende is om te waarborgen dat rekening gehouden wordt met de kwetsbare ruiperiode van de zeekoet. Wel zal 'boorwerkzaamheden' worden aangepast naar 'werkzaamheden', omdat in het maatwerkvoorschrift over meerdere typen werkzaamheden wordt gesproken, en de voorwaarde van werken buiten de kritische ruiperiode daar ook betrekking op heeft. Dit is in onderhavig besluit opgenomen onder maatwerkvoorschrift 2.

Tot slot dient het verlichtingsplan uit onderstaand maatwerkvoorschrift 6 nog wel te worden toegestuurd, maar niet ter goedkeuring. Dit heb ik ambtshalve gewijzigd.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Besluit

Ik verleen u voor de periode van vanaf de dag van bekendmaking van het definitieve besluit tot en met 31 december 2044 een omgevingsvergunning voor een flora-en fauna-activiteit, zoals bedoeld in artikel 11.46, lid 1, sub b van het Bal voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van de bruinvis.

Ik verleen u geen omgevingsvergunning voor een flora-en fauna-activiteit, zoals bedoeld in artikel 11.37, lid 1, sub d voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van de zeekoet. Er is geen sprake van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de zeekoet wanneer de door u voorgestelde (mitigerende) maatregelen worden uitgevoerd. Er is daarmee geen overtreding van verbodsbepalingen aan de orde waardoor ik uw aanvraag voor een omgevingsvergunning ten aanzien van de zeekoet positief afwijs.

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Ik leg u ten aanzien van de zeekoet wel maatwerkvoorschriften op in het kader van de specifieke zorgplicht die staat beschreven in artikel 11.27 van het Bal. De bevoegdheid om maatwerkvoorschriften op te leggen volgt uit 11.25, lid 1 van het Bal. Uit artikel 11.31 van het Bal volgt dat ik maatwerkvoorschriften kan opleggen in het kader van de specifieke zorgplicht. Een maatwerkvoorschrift is toegestaan om over de soort een voorschrift op te nemen in een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit (artikel 11.31, lid 3 van het Bal).

In bijlage 1 licht ik mijn besluit toe.

Omgevingsvergunning

Voor deze omgevingsvergunning gelden de volgende voorschriften:

Algemene voorschriften

- a. Deze omgevingsvergunning geldt alleen voor de bruinvis en beschreven verboden handelingen.
- b. Deze omgevingsvergunning geldt alleen voor de werkzaamheden die volgens de aanvraag worden uitgevoerd. Dit geldt niet als dit anders in deze omgevingsvergunning staat.
- c. Deze omgevingsvergunning geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van onze minister (volgens artikel 4.12 Omgevingsbesluit).
- d. Het gebied waarvoor deze omgevingsvergunning geldt, is het plangebied voor de realisatie van het project 'L7-F - Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit'. Het plangebied ligt grotendeels in het Natura-2000 gebied het 'Friese Front' op de Noordzee, ongeveer 70 kilometer ten noordwesten van Den Helder. Daarbij is ook het tracé van de pijpleiding onderdeel van het plangebied. Dit is weergegeven in figuur 3.1 en 3.2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit gaswinning L7-F' van 29 oktober 2025 (bijlage 2 bij dit besluit).
- e. De omgevingsvergunninghouder neemt meteen contact op met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project (voorzien wordt dat) zich een andere ecologische situatie voordoet dan degene waar onder genoemde specifieke voorschriften aan refereren of andere handelingen dan bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.

- f. Deze omgevingsvergunning kan alleen gebruikt worden door (medewerkers van) de omgevingsvergunninghouder of haar rechtsopvolgers, of partijen die in opdracht van de omgevingsvergunninghouder werken. De omgevingsvergunninghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de goede naleving van deze omgevingsvergunning.
- g. U stelt een ecologisch werkprotocol op, waarin alle voorschriften staan. U informeert alle betrokken partijen over het werkprotocol, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie.
- h. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden ligt er een afschrift van deze omgevingsvergunning, de bijbehorende brief, het ecologisch werkprotocol en het logboek op de locatie van de werkzaamheden. Deze worden op verzoek getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- i. De vergunninghouder vult het bijgevoegde meldingsformulier volledig in en stuurt deze samen met het ecologisch werkprotocol naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Hij of zij doet dit zodra de startdatum van de werkzaamheden bekend is, maar minimaal 7 dagen voor de start.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Specifieke voorschriften

- j. U voert de maatregelen uit zoals beschreven in hoofdstuk 6 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit gaswinning L7-F' van 29 oktober 2025 (bijlage 3 bij dit besluit). Hierbij houdt u zich aan de voorschriften.
- k. U houdt bij de planning van de werkzaamheden rekening met de kwetsbare voortplantingsperiode van de bruinvis. In juni en juli ligt de geboortepiek van de bruinvis, hierna is er een zoogtijd van ongeveer 8 maanden. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden laat u bepalen door een deskundige op het gebied van de bruinvis.
- l. Bij alle werkzaamheden dient de geluidsnorm van 164 dB re 1 $\mu\text{Pa}^2\text{s}$ op 750 meter te worden gehanteerd. Door de *soft start* procedure wordt de norm van 164 dB re 1 $\mu\text{Pa}^2\text{s}$ op 750 meter niet gehaald, daarom dienen aanvullende mitigerende maatregelen te worden genomen om de norm wel te halen. Het behalen van de norm van 164 dB re 1 $\mu\text{Pa}^2\text{s}$ op 750 meter dient middels onderwatergeluidsmetingen bij het heien van de verankeringspalen en de conductors te worden aangetoond door deze continu te meten. De geluidsmetingen dienen per geheide funderingspaal of conductor uiterlijk 48 uur na de afronding van het heien van de betreffende funderingspaal, te worden doorgestuurd naar omgevingswetnatuur@rvo.nl.
- m. De ADD dient afgesteld te zijn op de voor de bruinvis relevante frequenties. De ADD dient een half uur voor het begin van de werkzaamheden, alsmede gedurende de eerste 5 minuten van de werkzaamheden werkend te zijn. Deze procedure wordt herhaald indien de werkzaamheden gedurende een uur of langer onderbroken zijn. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient u een ecologisch werkplan in te dienen waarin naar voren komt dat de juiste ADD op de juiste frequentie wordt gebruikt, inclusief onderbouwing van waarom de gekozen ADD de juiste is.
- n. De *soft start* procedure dient te worden gestart na de inzet van de ADD.

- o. Voor wat betreft de inzet van de MMO en de PAM dient er tijdens het heien en tijdens pauzes ook gemonitord te worden. De leidinggevende MMO moet opgeleid of ervaren genoeg zijn om te fungeren als gekwalificeerd ecologisch expert. De overige MMO's en PAM-operators moeten ervaren en voor het werk gekwalificeerd zijn.
- p. Om opzettelijke verstoring door onderwatergeluid van aanleg- en onderhoudsschepen te verminderen dienen de schepen zoveel als mogelijk de scheepvaartroutes te volgen, en via de kortste route naar het plangebied te varen.
- q. De voorgestelde maatregelen dienen ook te worden toegepast bij de survey.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Overige voorschriften

- r. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige¹ op het gebied van de soorten waarvoor deze omgevingsvergunning is verleend. Deze deskundige legt de ecologische begeleiding vast in een logboek.
- s. Wanneer blijkt dat de in deze omgevingsvergunning gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden uit te voeren, dan doet u een verzoek tot verlenging van deze omgevingsvergunning. Doe dit minimaal 8 weken voor het einde van deze termijn. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
- t. Deze omgevingsvergunning kan worden ingetrokken, wanneer blijkt dat de vergunninghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

Maatwerkvoorschriften

Ik leg u de volgende maatwerkvoorschriften op:

- 1. U voert de maatregelen uit zoals vermeld in paragraaf 6.2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit gaswinning L7-F' van 29 oktober 2025.
- 2. De werkzaamheden tijdens de aanleg- en boorfase dienen buiten de kritische periode (juli tot en met oktober) van de zeekoet plaats te vinden. Ook de aanleg van het platform en de pijpleiding dienen buiten de kritische periode plaats te vinden, evenals de nodige surveys.
- 3. Het helikopterverkeer tijdens de aanleg-, boor- en productiefase dient zoveel als mogelijk van de bestaande helikopterbanen gebruik te maken.
- 4. Daarbij dient tijdens de productiefase (wanneer het platform bemand zal zijn), de frequentie van transportbewegingen als volgt te zijn:
  - a) in de kritische periode van de zeekoet maximaal één helikopter en één bevoorradingsschip per 2 weken;
  - b) buiten de kritische ruiperiode van de zeekoet gemiddeld 4 helikopters per week en één schip per 2 weken.

---

¹ Een ecologische deskundige is iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten. Hij of zij heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis. De ecologische deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek te kunnen doen. Hij of zij: (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van beschermde soorten; heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeksmethoden; kan ecologische werkprotocollen uitwerken; kan specifieke maatregelen begeleiden.

- c) Regulier onderhoud aan het platform wordt uitgevoerd in de maanden april en mei. De frequentie van het transport zal in die maanden hoger zijn dan in de overige maanden buiten de genoemde kritische periode van de zeekoet. De gemiddelde frequentie blijft zoals geformuleerd in maatwerkvoorschrift 4b.
5. De scheepsbewegingen (zowel tijdens de aanleg- en boorfase als tijdens de productiefase) dienen zo veel als mogelijk via de bestaande scheepvaartroutes te gaan, en zal de kortste weg gekozen worden naar het werkgebied. In het gebied het Friese Front is de vaarsnelheid maximaal 10 knopen.
  6. Verder dient u de verstoring van verlichting vanaf het platform te verminderen, door onnodige lichtuitstraling te vermijden. Met maatregelen kunnen deze effecten zo klein mogelijk gehouden worden. Hiertoe dient u een verlichtingsplan met de voorgenomen mitigerende maatregelen aan te leveren via omgevingswetnatuur@rvo.nl.
  7. Bij de aanleg van de pijpleiding dient u zich tenslotte zo veel als mogelijk in te spannen om zo min mogelijk vertroebeling te veroorzaken en de methode voor aanleg te gebruiken welke het minste vertroebeling en bodemverstoring en bodemvernietiging veroorzaakt.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Beroep

Belanghebbenden kunnen tegen dit besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA, Den Haag. De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt 6 weken en begint met de ingang van de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd. Een niet-belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht op het ontwerp van het desbetreffende besluit of aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten dat hij niet of niet tijdig heeft gedaan, kan ook beroep instellen.

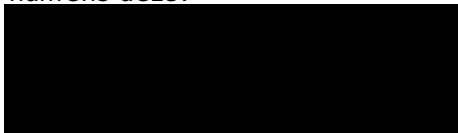
Op dit besluit is de bijzondere regeling over het aanvoeren van gronden van beroep van toepassing (artikel 16.86 Omgevingswet). Dit betekent dat in het beroepschrift moet worden aangegeven welke beroepsgronden de indiener aanvoert tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Er kunnen geen gronden worden aangevoerd die betrekking hebben op het projectbesluit. Het beroep moet zich dus echt richten tot de uitvoeringsbesluiten en niet tot het projectbesluit. In afwijking van artikel 6:6 van de Algemene wet bestuursrecht wordt het beroep tegen een projectbesluit of tegen een besluit ter uitvoering van een projectbesluit niet-ontvankelijk verklaard als er geen gronden van beroep in het beroepschrift zijn opgenomen tenzij niet is voldaan aan artikel 16.71, derde lid, Omgevingswet, en redelijkerwijs niet kan worden geoordeeld dat de indiener van het beroepschrift in verzuim is geweest.

Meer informatie

Heeft u vragen? Kijk dan op www.rvo.nl/voorwaarden-flora-en-fauna-activiteit voor meer informatie. Bel ons op: 088 042 42 42 (lokaal tarief). Op www.rvo.nl/contact staat hoe u verder contact met ons kunt opnemen. Uw aanvraag is bij ons bekend onder referentienummer 9995081300109. Gebruik dit nummer als u contact met ons heeft.

Met vriendelijke groet,

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
namens deze:

Saskia Bollerman
Teammanager Soortenbescherming ruimtelijke ingrepen Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Bijlage 1: Overwegingen Omgevingswet

Positieve afwijzing voor het verstoren van de zeekoet

Artikel 11.37, lid 1, sub d van het Besluit activiteiten leefomgeving

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

De zeekoet is in het plangebied aangetroffen. De zeekoet komt veelvuldig in het plangebied (en algeheel in het Friese Front) voor. De soort gebruikt het gebied als rust- en foerageergebied en om te ruien tussen juli en eind oktober. Tijdens deze ruiperiode is de soort extra kwetsbaar voor verstoring, omdat zij haar vliegvermogen tijdelijk verliest. Hierdoor kan de zeekoet niet of nauwelijks uitwijken voor verstoringbronnen, zoals schepen die het gebied doorkruisen, en door helikoptervluchten. Buiten de kritische maanden komt de zeekoet echter ook voor in het gebied en kan ook er verstoring optreden.

Datum

21 mei 2026

Onze referentie

9995081300109

Kenmerk

OWFF/2025/073.toek

De zeekoet kan negatieve effecten ondervinden door de transportbewegingen. Door de gevoeligheid van de zeekoet voor verstoringen, wordt uitgegaan van een vluchtafstand van 250 – 500 meter met een bufferzone voor scheepvaart van 1.000 meter. Bij helikoptervluchten treedt verstoring vooral op tijdens landen en stijgen. Bij vliegbewegingen boven de 450 meter, is geen verstoring op de zeekoet te verwachten. Maar een helikopter is niet gelijk op die hoogte waardoor het verstoringsoppervlak groter wordt. In totaal moet rekening gehouden worden met 11,5 km² verstoord oppervlak rondom het platform. De verstoring die plaatsvindt door vaar- en vliegbewegingen is zowel in de aanleg- als in de productiefase aan de orde.

Naast de transportbewegingen, kan de zeekoet ook verstoring ondervinden door onderwatergeluid (bij het duiken tijdens het foerageren), bovenwatergeluid, visuele verstoring door licht en beweging, habitatverlies door de verstoringen, het fakkelen, effecten door vertroebeling bij aanleg van de pijpleiding en door effecten van verontreiniging door lozingen tijdens de boor- en productiefase via de voedselketen.

U stelt de volgende maatregelen voor om verstoring van de zeekoet te voorkomen:

Voor transportbewegingen per schip van en naar het platform gedurende de kritieke periode van de zeekoet zal het Natura 2000-gebied met de kortst mogelijke route worden doorkruist, om het verstoringsoppervlak zo klein mogelijk te houden. Dit betreft een afstand van circa 6 kilometer. Indien een worstcasescenario wordt gehanteerd met een bufferzone van 1.000 meter, resulteert één enkele transportbeweging in een potentieel verstoord oppervlak van 12 km², oftewel circa 0,42% van het Friese Front. Buiten de kritieke periode van de zeekoet zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van bestaande scheepvaartroutes. Bij scheepsbewegingen zal gedurende de kritieke periode van de zeekoet een vogelwachter aan boord zijn om groepen zeekoeten te kunnen waarnemen, en waar nodig koers aan te passen om deze te vermijden. Daarnaast zal met een aangepaste snelheid gevaren worden om verstoring te beperken. Wanneer het Friese Front wordt doorkruist, wordt de snelheid aangepast naar maximaal 10 knopen. Dit is doorgaans dezelfde snelheid die door schepen wordt gehanteerd bij vogeltellingen, en om daarmee zo min mogelijk verstoring te veroorzaken.

In de productiefase worden ook maatregelen getroffen om verstoring zoveel mogelijk te voorkomen. Groot en regulier onderhoud aan het platform wordt allereerst buiten de kritische (rui)periode (juli tot en met oktober) van de zeekoet ingepland.

In april en mei zijn de minste aantallen van zeekoeten te verwachten in en om het plangebied en zijn daarmee de meest geschikte maanden. Daarom wordt gekozen om in deze maanden het regulier onderhoud in te plannen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Er wordt ook bewust gekozen voor een bemand platform, omdat dit het aantal transportbewegingen aanzienlijk vermindert. Door de continue aanwezigheid van personeel is frequente aan- en afvoer per schip of helikopter overbodig. In plaats daarvan volstaat inzet van een helikopter en bevoorradingschip eens per 2 weken tijdens de kritische periode van de zeekoet. Buiten de kritische periode betreft het gemiddeld aantal transportbewegingen 4 helikopters per week en 1 schip per 2 weken. Bij eventuele storingen is door de bemanning op het platform direct iemand aanwezig om deze te verhelpen, waardoor extra aanvoerbewegingen vanuit de wal vaak niet nodig zijn. Hierdoor wordt het aantal transportbewegingen aanzienlijk beperkt en wordt verstoring van de zeekoet tot een minimum beperkt.

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Staat van instandhouding van de zeekoet

De zeekoet is een pelagische, duikende zeevogel en vormt de doelsoort voor het Natura 2000-gebied Friese Front. De soort komt hier voor als niet-broedvogel, met name in de ruiperiode van juli tot en met oktober, wanneer grote aantallen foerageren en rusten binnen het gebied.

Op basis van recente monitoringgegevens uit 2022 en 2023 varieerden de aantallen en verspreiding per maand aanzienlijk. In augustus bevonden zeekoeten zich voornamelijk op het noordelijke deel van het Nederlands Continentaal Plat (NCP), met de hoogste concentraties ten noorden en noordwesten van het Friese Front. In november werden de grootste aantallen waargenomen rond de zuidelijke Doggersbank, in een band oostwaarts van de Klaverbank en ten noorden van de Waddeneilanden. In januari bevond zich een aanzienlijk aantal zeekoeten ten westen en noordwesten van het Friese Front, terwijl de verdeling in februari meer gelijkmatig verspreid was over het gebied. In april en juni trokken de zeekoeten zich weer terug naar het gebied ten noorden van het Friese Front.

Op regionaal niveau laat de soort een positieve ontwikkeling zien. Recente trendanalyses van het Centraal Bureau voor de Statistiek in 2025 tonen aan dat het aantal zeekoeten in het Friese Front in de periode 2014 tot en met 2023 duidelijk is toegenomen. Dit is gebaseerd op standaard zeevogelmonitoring alsook extra tellingen om de trendberekeningen betrouwbaarder te maken. Deze ontwikkeling bevestigt het belang van het Friese Front als functioneel gebied voor de zeekoet.

Voor de landelijke populatie van de zeekoet als niet-broedvogel geldt een instandhoudingsdoel van minimaal 88.000 vogels op seizoensgemiddelde basis. Dit getal is gebaseerd op de Gunstige Referentiewaarde Populatie (GRW), die is vastgesteld op basis van ecologisch gunstige omstandigheden in de periode 1990 tot en met 2005. Op basis van tellingen over de periode 2014/2015 tot en met 2019/2020 bedraagt de actuele populatieomvang echter gemiddeld 128.000 vogels. Daarmee ligt het aantal zeekoeten in de Nederlandse wateren ruim boven het instandhoudingsdoel en wordt het aspect populatie als gunstig beoordeeld. Ook de andere beoordelingsaspecten die samen de staat van instandhouding bepalen, worden als gunstig ingeschat: het verspreidingsgebied in de Nederlandse Noordzee is op de lange termijn stabiel gebleven, de kwaliteit van het leefgebied is voldoende om de soort duurzaam te ondersteunen,

en het toekomstperspectief van de soort in Nederland is positief, gezien de stabiliteit van de populatie en het leefgebied. Op basis van deze 3 aspecten wordt de staat van instandhouding van de zeekoet als niet-broedvogel momenteel als gunstig beoordeeld.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Door de plaatsing van platform L7-F treedt lokaal verlies op van geschikt leefgebied voor de zeekoet, als gevolg van fysieke inname ($0,0013 \text{ km}^2$) en optische verstoring. Uitgaande van een mijdingsafstand van 1.000 meter rond het platform, wordt circa $3,14 \text{ km}^2$ van het Friese Front als ongeschikt leefgebied beschouwd gedurende de productiefase van het project. Dit komt overeen met $0,11\%$ van het totale Friese Front (2.882 km^2). Binnen het Friese Front bevinden zich daarnaast al 13 andere productieplatforms, die in cumulatie met het L7-F platform, samen een potentieel verlies aan leefgebied veroorzaken van circa $43,96 \text{ km}^2$ ($1,46\%$).

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Als dan wordt gekeken naar de uitwerking van de zeevogel kaarten in het KEC 5.0 (door Van Donk uit 2024) dan is er een worst-case dichtheid van circa 50 zeekoeten per km^2 tijdens de kritische periode. Uitgaande van een mortaliteitspercentage van 5% (vastgesteld in het onderzoek van Soudijn et al. uit 2025) is dit in cumulatie een additionele mortaliteit van 50 maal $43,96 \text{ km}^2$ maal $5\% = 110$ zeekoeten.

Tijdens de aanleg- en boorfase wordt het scheepsverkeer tijdelijk verhoogd tot 4 á 6 schepen per week, deze werkzaamheden zijn volledig buiten de kritische periode gepland, waarbij de dichtheid van zeekoeten per km^2 naar alle waarschijnlijkheid lager ligt. Zekerheidshalve wordt alsnog de 50 zeekoeten per km^2 gehanteerd. In de productiefase bedraagt de structurele inzet één bevoorradingschip per 2 weken. Omdat het L7-F platform op circa 17 á 20 kilometer buiten de bestaande scheepvaartroutes ligt, moet het Natura 2000-gebied worden doorkruist. In het worst-case scenario wordt uitgegaan van een potentieel verstoord oppervlak van 40 km^2 per vaartocht. Dit zorgt voor een additionele mortaliteit van 50 maal 40 maal $5\% = 100$ zeekoeten.

De frequentie van helikoptervluchten varieert ook per projectfase. In de boorfase bedraagt dit maximaal 6 vluchten per week. In de productiefase, die 10 tot 15 jaar duurt, volstaat één helikoptervlucht eens per 2 weken tijdens de kritische periode en 4 helikoptervluchten per week buiten de kritische periode. Deze vluchten vinden het hele jaar plaats, dus ook tijdens de kritische periode. Er wordt ook hierbij uitgegaan van 50 individuen per km^2 . Per helikoptervlucht is er dan een oppervlak van $11,5 \text{ km}^2$ dat periodiek wordt verstoord. Dit zorgt voor een additionele mortaliteit van 50 maal $11,5$ maal $5\% = 29$ zeekoeten.

Ondanks deze oppervlakte verstoring, wat additionele mortaliteit met zich meebrengt, zal de GRW zal niet onder de 88.000 zeekoeten komen door dit initiatief. Ook niet in cumulatie. Hierdoor is er geen sprake van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de zeekoet. Daarmee is geen sprake van overtreding van de verbodsbepaling 'opzettelijk verstoren', zoals genoemd in artikel 11.37, lid 1, sub d van het Bal.

De staat van instandhouding van de zeekoet komt dan ook niet in gevaar. Alsmede door de positieve ontwikkeling van de populatie op regionaal niveau.

Conclusie zoektoet

Dit houdt in dat het toegestaan is bovenstaande werkzaamheden zonder omgevingsvergunning uit te voeren, wanneer u de maatregelen uit uw activiteitenplan uitvoert, omdat daarmee een verstoring met wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de zoektoet wordt voorkomen. Dit besluit geldt alleen voor de soort en verboden handelingen die hierboven staan

Indien u de voorgestelde mitigerende maatregelen niet of anders uitvoert dan u heeft aangegeven, wijs ik u er op dat u mogelijk wel een omgevingsvergunning voor het opzettelijk verstoren van de zoektoet nodig heeft. Ik adviseer u om in dat geval met mij contact op te nemen.

Maatwerkvoorschrift zoektoet

Met de mitigerende maatregelen voorkomt u dat er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de zoektoet. Omdat dit wordt voorkomen, heeft u geen omgevingsvergunning nodig voor het opzettelijk verstoren van de zoektoet. Eerder heb ik al aangegeven dat de zoektoet verstoringgevoelig is, met name in de ruiperiode, waarin de zoektoet niet kan wegvliegen. Ook heb ik aangegeven dat de zoektoet negatieve effecten kan ondervinden door transportbewegingen (helikoptervluchten en scheepvaart). Uit een onderzoek gepubliceerd in 2024 door Soudijn et al. blijkt namelijk dat de invloed van scheepvaart mogelijk de energiebalans van de zoektoet kan verslechteren wat de sterfte kans kan verhogen. De zoektoet reageert namelijk op schepen en andere visuele verstoring (bijvoorbeeld helikopters) door onder te duiken, wat relatief veel energie kost. Daarnaast kan de zoektoet negatieve effecten ondervinden door onderwatergeluid, bovenwatergeluid, visuele verstoring door licht en beweging, habitatverlies door de verstoringen, het fakkelen, effecten door vertroebeling bij aanleg van de pijpleiding en door effecten van verontreiniging door lozingen tijdens de boor- en productiefase via de voedselketen. Onbekend is in hoeverre deze verstoringgevoeligheid leidt tot effecten op een langere termijn, zoals mogelijke verzwakking van de zoektoet, waardoor het broedsucces zou kunnen afnemen.

Om te waarborgen dat er geen nadelige gevolgen ontstaan voor de zoektoet, leg ik u in het kader van de specifieke zorgplicht een aantal maatwerkvoorschriften op. De specifieke zorgplicht (artikel 11.27 van het Bal) verplicht u om bij werkzaamheden of activiteiten in de natuur onnodige schade aan dieren, planten en hun leefomgeving te voorkomen, zelfs als er geen vergunning nodig is. Dit geldt ook wanneer er een vermoeden is dat een activiteit nadelige gevolgen heeft voor de natuur.

Een aantal van deze maatwerkvoorschriften komen overeen met de mitigerende maatregelen die u heeft voorgesteld in paragraaf 6.2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit gaswinning L7-F' van 29 oktober 2025. Ook zijn een aantal maatwerkvoorschriften opgelegd om de voorgestelde maatregelen en werkwijze aan te scherpen.

Allereerst wordt aanvullend opgelegd dat u de verstoring van verlichting vanaf het platform dient te verminderen, door onnodige lichtuitstraling te vermijden. U heeft hiervoor in de ecologische effectbeoordeling en de milieueffectrapportage voor de gaswinning in L7-F wel maatregelen voorgesteld. Echter komen deze niet terug in het activiteitenplan van de vergunningsaanvraag waar onderhavig besluit op toeziet.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Zodoende wordt met maatwerkvoorschrift 6 opgelegd dat u een lichtplan opstuurt naar het bevoegd gezag waarin maatregelen zijn opgenomen om onnodige lichtuitstraling te vermijden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Verder wordt opgelegd dat u bij de aanleg van de pijpleiding, zich zo veel als mogelijk dient in te spannen om zo min mogelijk vertroebeling te veroorzaken. Dit betekent dat de methode voor de aanleg van de pijpleiding gebruikt dient te worden welke de minste vertroebeling, bodemverstoring en bodemvernietiging veroorzaakt. De zeekoet is een zichtjagende, duikende vogel waardoor vertroebeling van het water een negatief effect kan hebben op de soort. Voor de aanleg van de pijpleiding zijn diverse methoden beschikbaar die elk een ander vertroebelend effect kan hebben. Zodoende wordt middels maatwerkvoorschrift 7 opgelegd dat u zich waar mogelijk dient in te spannen om de methode toe te passen welke zorgt voor de minste vertroebeling, zodat het effect op de zeekoet zo klein als mogelijk gehouden kan worden.

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Alle maatwerkvoorschriften zijn opgenomen in het besluit onder maatwerkvoorschrift 1 tot en met 7.

Instandhouding van de bruinvis

Artikel 11.46, lid 1, sub b van het Besluit activiteiten leefomgeving

De bruinvis is in het plangebied aangetroffen. De bruinvis komt algemeen voor in het Nederlandse deel van de Noordzee en aangrenzende kustwateren. De populatie bruinvissen op het NCP wordt geschat op 62.771 dieren. Het NCP herbergt tenminste minimaal 14% (in juli) tot maximaal tenminste 48% (in maart) van de totale Noordzeepopulatie bruinvissen. Het aantal bruinvissen op het NCP vertoont dus veel seizoensvariatie, maar ook veel ruimtelijke variatie. Een stijging van zomeraantallen en observaties van kalpjes suggereert dat het NCP steeds belangrijker wordt als voortplantingsgebied van de bruinvis. De Nederlandse bruinvissen zijn onderdeel van de algemene populatie in de Zuidelijke Noordzee en er vindt migratie plaats naar Britse en vermoedelijk ook naar Duitse wateren.

Bruinvissen jagen door middel van echolocatie. Hierbij zendt de bruinvis geluid uit, om vervolgens te luisteren naar audio feedback om zijn prooi te lokaliseren. Dit maakt de soort extra gevoelig voor geluidsverstoring. De sub-bottom profiler (SBP) en ultrashort baseline-systeem (USBL) apparatuur die wordt gebruikt voor het geofysische onderzoek naar de pijpleiding zendt impuls geluiden uit binnen het hoorbereik van de bruinvis.

Door het impuls geluid dat vrijkomt, kan verstoring van het foerageren en communiceren optreden. Daarnaast is er kans op mogelijke fysieke of fysiologische effecten, bestaande uit tijdelijke- of permanente gehoordrempelverschuiving en in het ergste geval verwondingen. Hoe dichter bruinvissen zich bevinden bij de geluidsbron, hoe groter de verstoring zal zijn, waarbij permanente gehoorschade (PTS) het meest ingrijpende effect is. Iets minder ingrijpende effecten zijn een tijdelijke gehoordrempelverschuiving (TTS) en vermijding en gedragsverandering.

Bij de aanleg van het productieplatform ontstaat er door het heien onderwatergeluid. Er wordt meer dan de norm; 164 dB re 1 $\mu\text{Pa}^2\text{s}$ op 750 meter geproduceerd, namelijk 171 dB re 1 $\mu\text{Pa}^2\text{s}$ op 750 meter. Hierdoor kunnen zeezoogdieren PTS/TTS oplopen. Daarnaast kan er verstoring (door licht, onderwater- en bovenwatergeluid en beweging) plaatsvinden door het plaatsen van het boorplatform, de aanleg van de mobiele boorinstallatie,

het heien van de conductors, het varen van schepen buiten de vaarroute en door helikopters. Bij de survey wordt er ook onderwatergeluid geproduceerd wat verstorend werkt, omdat een SBP (Innomar SES) wordt ingezet.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

In de productiefase van het platform zal er verstoring/habitatverlies optreden als gevolg van licht, onderwater- en bovenwatergeluid en beweging. Daarnaast vinden er dan ook lozingen plaats die via bio-accumulatie indirect effect op de voedselketen en dus op zeezoogdieren zoals de bruinvis kunnen hebben.

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

De heiwerkzaamheden aan de conductors van de putten en de verankeringspalen van het platform, en de survey van de pijpleiding hebben in het ergste geval 2.266 bruinvisverstoringdagen als gevolg.

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor. Deze beschrijft u in paragraaf 6.1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit gaswinning L7-F' van 29 oktober 2025.

Tijdens de werkzaamheden, wordt de geluidsnorm van 164 dB re 1 $\mu\text{Pa}^2\text{s}$ op 750 meter gehanteerd. Bij het heien van het platform (verankeringspalen) komt echter 7 dB meer vrij. Om dit te mitigeren wordt onder andere tijdens het heien (van de verankeringspalen en de conductors) gebruik gemaakt van een *soft start*. De *soft start* procedure heeft een minimale duur van 30 minuten. Tijdens de eerste 5 minuten wordt gestart op circa 20% van de maximale energie- en geluidsdruk. In het geval van het heien van de verankeringspalen wordt een ramp-up procedure gebruikt. In beide gevallen wordt de geluidsintensiteit geleidelijk en gelijkmatig verhoogd tot 90% van het maximum. Deze gefaseerde opbouw geeft aanwezige zeezoogdieren voldoende gelegenheid het gebied te verlaten, waardoor het risico op gehoorschade aanzienlijk wordt verkleind.

Ter ondersteuning van de *soft start* wordt gebruikgemaakt van een MMO (Marine Mammal Observer) en PAM (Passive Acoustic Monitoring)-systeem. Indien het zicht wordt beperkt door duisternis of ongunstige weersomstandigheden, wordt uitsluitend PAM ingezet. Hiermee kunnen bruinvis-clicks worden gedetecteerd zodat verzekerd kan worden dat zeezoogdieren minimaal 500 meter van de geluidsbron worden verjaagd. Het MMO/PAM-team voert minimaal 30 minuten voorafgaand aan het activeren van de geluidsbron een waarnemingsperiode uit om de aanwezigheid van zeezoogdieren binnen de zogeheten exclusion-zone vast te stellen. Indien een zeezoogdier wordt waargenomen, wordt het opstarten van de heihamer uitgesteld totdat het dier het gebied heeft verlaten en zich ten minste 20 minuten buiten de zone bevindt. Deze maatregelen zorgen ervoor dat dieren zich tijdig en veilig kunnen terugtrekken, waarmee de kans op gehoorschade tot een minimum wordt beperkt. Bij aanvang van de heiwerkzaamheden wordt tevens een ADD (*Acoustic Deterrent Device*) toegepast. Een ADD is een apparaat dat in het water wordt gehangen en specifieke, onschadelijke geluidsignalen produceert met een afschrikkende werking op zeezoogdieren. Op deze manier worden eventueel in het directe plangebied aanwezige zeezoogdieren gestimuleerd het gebied te verlaten.

De maatregelen die u voorstelt zijn in grote lijnen voldoende om TTS/PTS te voorkomen, maar behoeven een aantal aanscherpingen. Ter aanscherping hierop heb ik aanvullende voorschriften l. tot en met q. in het besluit opgenomen.

Allereerst dient bij alle werkzaamheden de norm van 164 dB re 1 $\mu\text{Pa}^2\text{s}$ op 750 meter te worden gehanteerd. Door de *soft start* procedure wordt er slechts tijdelijk minder onderwatergeluid geproduceerd, maar wordt daarna de norm van 164 dB re 1 $\mu\text{Pa}^2\text{s}$ op 750 meter niet gehaald. Daarom dienen aanvullende maatregelen te worden genomen om de norm wel te halen. Dit dient middels onderwatergeluidsmetingen bij het heien van de verankeringspalen en de conductors te worden aangetoond door deze continu te meten. De geluidsmetingen dienen per geheide funderingspaal of conductor uiterlijk 48 uur na de afronding van het heien van de betreffende funderingspaal, te worden doorgestuurd naar omgevingswetnatuur@rvo.nl.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Verder dient de ADD afgesteld te zijn op de voor de bruinvis relevante frequenties. De ADD dient een half uur voor het begin van de werkzaamheden, alsmede gedurende de eerste 5 minuten van de werkzaamheden werkend te zijn. Deze procedure wordt herhaald indien de werkzaamheden gedurende een uur of langer onderbroken zijn. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient u een ecologisch werkplan in te dienen waarin naar voren komt dat de juiste ADD op de juiste frequentie wordt gebruikt, inclusief onderbouwing van waarom de gekozen ADD de juiste is.

Daarnaast dient de *soft start* procedure te worden gestart na de inzet van de ADD.

Voor wat betreft de inzet van de MMO en de PAM dient er tijdens het heien en tijdens pauzes ook gemonitord te worden. De leidinggevende MMO moet opgeleid of ervaren genoeg zijn om te fungeren als gekwalificeerd ecologisch expert. De overige MMO's en PAM-operators moeten ervaren en voor het werk gekwalificeerd zijn.

Om opzettelijke verstoring door onderwatergeluid van aanleg- en onderhoudsschepen te verminderen dienen de schepen zoveel als mogelijk de scheepvaartroutes te volgen, en via de kortste route naar het plangebied te varen.

Tenslotte dienen de voorgestelde maatregelen ook te worden toegepast bij de survey.

Door de *soft start*, MMO, PAM en ADD wordt permanente gehoorschade en een tijdelijke gehoordrempel-verschuiving voorkomen. Wel is sprake van opzettelijke verstoring van de bruinvis door deze uit het plangebied te weren met de ADD. Dit is een overtreding van de verbodsbepaling zoals genoemd in artikel 11.46, lid 1, sub b van het Bal. Hiervoor wordt de omgevingsvergunning verleend.

Staat van instandhouding van de bruinvis

Het belangrijkste leefgebied van de bruinvis omvat de kustwateren van de gematigde en subarctische delen van het noordelijke halfrond. De Nederlandse bruinvissen zijn onderdeel van de algemene populatie in de zuidelijke Noordzee. Er vindt migratie plaats naar Britse en vermoedelijk ook naar Duitse wateren. De migratiebewegingen van bruinvissen tussen de kustwateren en de open zee als ook die op grotere schaal, zijn voor de zuidelijke Noordzee zeer onduidelijk. De huidige staat van instandhouding van bruinvissen is als gunstig bestempeld.

Om het effect van verstoring van bruinvissen op de staat van instandhouding in beeld te brengen kan het KEC worden gebruikt. In het KEC 5.0 is uiteengezet dat, om acceptabele grenzen te stellen voor de effecten op de bruinvis,

het van belang is om rekening te houden met de staat van instandhouding van deze soort op het NCP. Er moet een hoge kans van zekerheid zijn (95%) dat de populatie, in cumulatie, niet verder afneemt (maximaal 5%). Dit wordt gezien als een veilige keuze om de populatie te behouden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Het aantal mogelijk verstoorde bruinvissen wordt berekend door het verstoringsoppervlak (van het heien van de palen en conductors is dit respectievelijk 610 km² en 94 km², voor de survey is dit 29,7 km²) te vermenigvuldigen met de lokale bruinvisdichtheid voor het seizoen waarin de heiwerkzaamheden kunnen plaatsvinden. Gebaseerd op de studie van Gilles et al. uit 2025, wordt de dichtheid van 0,79 á 1,00 bruinvissen per km² gebruikt voor de berekening. Door deze dichtheid te vermenigvuldigen met het berekende verstoringsoppervlak, kan een schatting gemaakt worden van het aantal verstoorde bruinvissen per dag dat er wordt geheid. Als gevolg van de heiwerkzaamheden aan de conductors van de putten en de verankeringspalen van het platform zullen maximaal (worst case) 94 en 610 bruinvissen per dag verstoord worden. De survey voor de aanleg van de pijpleidingen resulteert in het ergste geval in een verstoring van 30 bruinvissen per dag.

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Om te kunnen bepalen hoe groot het effect is van verstoring op de populatie, is het aantal bruinvisverstoringsdagen berekend. Het totale aantal bruinvisverstoringsdagen is berekend door het aantal verstoorde dieren per dag te vermenigvuldigen met het aantal verstoringsdagen. Dit komt neer op 2.266 bruinvisverstoringsdagen (734 verstoorde dieren bij de hei-activiteiten en de survey met in totaal 9 verstoringsdagen).

De verstoring die optreedt als gevolg van het heien van de conductors en de verankeringspalen en de survey bij de aanleg van de pijpleiding leidt tot een populatiereductie van circa 1 bruinvis. Hierbij is gebruik gemaakt van de formule uit het KEC voor de populatiereductie. Ten opzichte van de gehele populatie bruinvissen (62.771) komt de reductie van 1 bruinvis neer op een populatiereductie van 0,0019%. Dit is onder de toegestane 5% populatiereductie opgenomen in het KEC 5.0.

Wanneer de 3 of 4 verankeringspalen van het platform worden geïnstalleerd met toepassing van geluidsmitigatie om aan de geldende onderwater geluidsnorm te voldoen, zal het aantal verstoorde bruinvissen lager zijn. In dat geval kan bijvoorbeeld door toepassing van een (dubbel) bellenscherm, gedempte hamer of vergelijkbare ingreep, het geproduceerde onderwatergeluidsniveau gereduceerd worden tot maximaal 164 dB re 1 µPa²s op 750 meter van de bron. Dezelfde norm geldt voor het heien van de conductorpalen.

Daarmee wordt het totaal aantal verstoorde bruinvissen als gevolg van het heien van de verankeringspalen 339 (94 verstoorde dieren per paal maal 3 verstoringsdagen). Het totaal aantal verstoorde bruinvissen als gevolg van alle activiteiten tezamen komt daarmee op 863. In dit geval vertaalt deze verstoring zich in een populatiereductie van circa 0,3 bruinvis, wat minder is dan 0,0005% van de Nederlandse populatie.

Ook in cumulatie zal dit project deze grens van 5% niet overschrijden. Er is hierbij gekeken naar de productieboring Q10-Orion, Wind op Zee Nederland (inclusief Net op Zee en geofysische surveys) en Aramis CCS.

Als alle bruinvisverstoringdagen uit deze projecten bij elkaar worden opgeteld, komt het totaal op een ruime 2 miljoen. Dit zou neerkomen op een populatiereductie van 2.508 individuen, ofwel circa 4% van de Nederlandse populatie. Hiermee blijft de cumulatieve populatiereductie binnen de gestelde ecologische norm voor behoud van de huidige Nederlandse populatie. Significante negatieve effecten op de Nederlandse populatie bruinvissen kunnen worden uitgesloten, ook wanneer alle effecten worden opgeteld.

Concluderend wordt dus een klein aantal bruinvissen verstoord. Dit heeft een individueel effect maar de staat van instandhouding op populatie niveau wordt niet wezenlijk beïnvloed. Dit komt doordat het effect tijdelijk is en er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn in de directe omgeving om te foerageren.

De staat van instandhouding van de bruinvis komt dan ook niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de omgevingsvergunning opgelegde voorschriften.

Andere bevredigende oplossing

Er is geen beter alternatief beschikbaar ten aanzien van de locatie om effecten op de bruinvis mogelijk te voorkomen. Dit is inherent aan de ligging van het projectgebied ten behoeve van de winning van gas uit het gasveld. De onderzochte pijpleiding tracés geven daarbij onderling geen significante verschillen wat betreft ecologische impact.

Heiwerkzaamheden

Traditioneel heien is voornamelijk de meest gangbare manier om offshore werkzaamheden uit te voeren betreffende funderingen en conductoren. Er worden via pilots en op kleinere schaal experimenten gedaan met intrillen van palen (*bijvoorbeeld vibro piling*). Momenteel is nog niet met 100% zekerheid te zeggen dat funderingspalen en conductoren volledig met intrillen de gewenste diepte kunnen bereiken. Het risico blijft bestaan dat de laatste delen van de paal alsnog geheid moeten worden.

Een *soft start* is momenteel een geschikte methode om zeezoogdieren de gelegenheid te geven om zich op een veilige afstand van het projectgebied te begeven en daarbij onnodige extra verstoring te vermijden. Echter kan ook bij een *soft start* alsnog de geluidsnorm worden overschreden op den duur. Bij overschrijding van de geluidsnorm tijdens het heien kan daarnaast onder meer gebruik gemaakt worden van een bellenscherm of een geluidgedempte hamer. Dit, om de geluidsnorm van 164 dB re 1 $\mu\text{Pa}^2\text{s}$ op 750 meter wel te kunnen halen. Een bellenscherm of een geluidgedempte hamer of soortgelijke maatregel zal daarom ook worden toegepast zodat de best mogelijke werkwijze wordt gehanteerd die voor de bruinvis een zo klein mogelijk negatief effect oplevert.

Voor de zeezoet is de *soft start* maatregel beperkt effectief, omdat de soort tijdens de ruiperiode nauwelijks mobiel is. Ook is een ADD niet van toepassing op de zeezoet. Om die redenen worden de heiwerkzaamheden volledig buiten de kritieke periode van de zeezoet (juli tot en met oktober) uitgevoerd.

Survey

Door middel van de survey wordt de zeebodem topografie in kaart gebracht. De survey is van belang om toekomstige werkzaamheden met de beste afweging en veiligheid uit te voeren.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Bij de uitvoering van een *shallow seismic survey* is er verschillende meetapparatuur die gebruikt kan worden. Dit zijn bijvoorbeeld *multi-beam-echo sounders*, *sidescan sonars* en *sparkers*. *Multi-beam echo sounders* en *sidescan sonars* produceren een hoog frequent geluid (meer dan 200 kHz) dat voor zeezoogdieren niet hoorbaar is. Om het zeebed minder diep te penetreren dient er echter gebruik gemaakt te worden van andere type sonars zoals SBP's en *sparkers*.

Het gebruik van de SBP is een industriestandaard en methode om de bovenste lagen van de zeebodem in kaart te brengen. De Noordzee is erg dynamisch en bestaat veelal uit zandgolven en -banken. Door de dynamische omstandigheden kunnen zandgolven en -banken migreren en bedekte objecten blootleggen. Hierdoor is het van belang om de toplaag door middel van een survey te penetreren en zo een goed beeld te schetsen van de zeebodem topografie onder de toplaag en aanwezige structuren aan te tonen. Hiermee worden onder andere mogelijke toekomstige calamiteiten tijdens het aanleggen van de pijpleiding voorkomen en kan een juiste afweging gemaakt worden in de aanlegfase. Het gebruik van de SBP heeft vergeleken met soortgelijke meetapparatuur, zoals *sparkers* een kleinere verstoringafstand. Met het oog op apparatuur dat voor hetzelfde doeleinde ingezet kan worden, is er geen beter alternatief beschikbaar.

Voor de productiefase, waarin structurele transportbewegingen plaatsvinden, zijn mitigerende maatregelen genomen om verstoring te minimaliseren.

Omdat de planning nog onzeker is en in de toekomst ligt, is gerekend met de *worst-case* dichtheden van bruinvissen op het NCP. Er is daarbij geen sprake van mogelijk uitstellen van werkbare periodes of rekening houdend met periodes van lagere dichtheden, aangezien de effecten door middel van de *worst-scenario* klein zijn. Het uitstellen van de werkzaamheden is om die reden niet gewenst. De huidige periode biedt gezien de korte duur, de te nemen maatregelen en mogelijkheden voor zeezoogdieren om uit te wijken, de beste uitkomst.

Voor de zeezoet is het timing-aspect van de werkzaamheden van cruciaal belang. De soort is buiten de ruiperiode goed in staat om verstoring tijdelijk te ontwijken, maar in de periode van juli tot en met oktober is dit niet het geval. Daarom is in de projectplanning opgenomen om alle aanleg- en booractiviteiten plaats te laten vinden buiten de kritische periode van de zeezoet, zodat verstoring in deze fase niet samenvalt met de periode waarin de soort het meest kwetsbaar is.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning wordt schade aan de bruinvis zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang

U heeft een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit aangevraagd op grond van de belangen zoals genoemd in artikel 8.74k, lid 1, sub b van het Besluit kwaliteit leefomgeving 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

Het Rijk streeft ernaar om – binnen randvoorwaarden van veiligheid, natuur, milieu en ruimte – de binnenlandse gasproductie de komende jaren zoveel mogelijk op peil te houden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

Die productie moet komen door winning van gas uit de kleine velden onder de Noordzee. In dit kader heeft de minister van (toen nog) Economische Zaken en Klimaat (EZK) in zijn Kamerbrief van 30 mei 2018 aangegeven dat hij inzet op verdere gaswinning uit kleine velden in Nederland en op het Nederlands Continentaal Plat om import van gas te beperken.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum

21 mei 2026

Onze referentie

9995081300109

Kenmerk

OWFF/2025/073.toek

Door het ontwikkelen van nieuwe velden op de Noordzee wordt bereikt dat Nederland minder afhankelijk is van geïmporteerd aardgas. Zo worden de negatieve milieueffecten van de buitenlandse productie en de import van aardgas (deels) vermeden. In een brief aan de Tweede Kamer van maart 2020 heeft de minister nogmaals benadrukt dat: *"het kabinet voorkeur geeft aan gaswinning uit de Nederlandse kleine velden, zowel op land als op zee, omdat dit beter is voor klimaat, werkgelegenheid, economie, behoud van kennis van de diepe ondergrond en aanwezige gasinfrastructuur"*.

Daarnaast is sinds de definitieve sluiting van het Groningerveld de noodzaak om de aardgaswinning op de Noordzee te ontwikkelen alleen maar groter geworden. De productie van aardgas uit de kleine velden op de Noordzee is in het Programma 'Noordzee 2022-2027' aangewezen als een activiteit van nationaal belang. In het Programma Noordzee staat onder voortzetting bestaand beleid: *"Olie- en gaswinning. Zo veel mogelijk winning van aardgas en -olie uit de Nederlandse velden op de Noordzee zodat het potentieel van voorraden wordt benut, binnen de grenzen van de afspraken van het Parijse Klimaatakkoord."*

Met het Programma Noordzee is verder invulling gegeven aan de het beleid rondom aardgaswinning op de Noordzee. Hierin worden voor de gaswinning het doel (in termen van omvang) en nut en noodzaak (in het kader van de energietransitie) beschreven. Het programma bevestigt het kabinetsstreven om zo snel mogelijk over te gaan naar een klimaatneutrale energievoorziening, maar dat tot die tijd de voorkeur bestaat voor gaswinning uit Nederlandse velden boven import, vanwege voordelen voor klimaat, werkgelegenheid, economie en kennisbehoud. Verder wordt de opruimplicht voor uitgeproduceerde platforms aangehouden, tenzij deze kunnen worden hergebruikt voor de opslag van waterstof of CO₂.

Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat het belang 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende zijn om de negatieve effecten op de bruinvis die door de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Gesignaleerde soorten

Voor de verstoring van overige vogels en vleermuizen is geen aanvraag voor een omgevingsvergunning gedaan. Hier kunnen echter ook effecten bij optreden. Tijdens de migratieperiode zijn er enkele vleermuissoorten die over de Noordzee migreren. Tijdens zowel de aanlegfase, boorfase als operationele fase zal er een toename in lichtuitstraling zijn. Vleermuizen zijn hier gevoelig voor. Ook zullen er in het gebied trekvogels zijn, tijdens de vogeltrek. Tevens zal de scheepvaart tijdens de aanleg- en boorfase zorgen voor een toename aan lichtverstoring. Het extra platform en schepen kunnen worden beschouwd als een kleine toename in lichtverstoring. Ook door het fakkelen kunnen er effecten (zoals desoriëntatie) op vleermuizen en trekvogels zijn.

Door het nemen van standaard maatregelen ten aanzien van de verlichting en fakkelen worden deze effecten zo klein mogelijk gehouden. U stelt voor dat als standaard voorzieningen de verlichting op het platform zo veel mogelijk afgeschermd wordt. U stelt als voorwaarde dat de eigenaar van de 'jack-up rig' voldoet aan internationale standaarden tegen onnodige lichtuitstraling. Vanuit de specifieke zorgplicht wordt aangeraden om de effecten van scheepvaartverlichting te voorkomen door enkel navigatieverlichting te gebruiken.

Ten aanzien van het fakkelen zijn de voorgestelde maatregelen voor de zeekoet ook voor vleermuizen effectief. Hieraan kan toegevoegd worden dat niet in het trekseizoen van de vleermuis gefakkeld mag worden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
21 mei 2026

Onze referentie
9995081300109

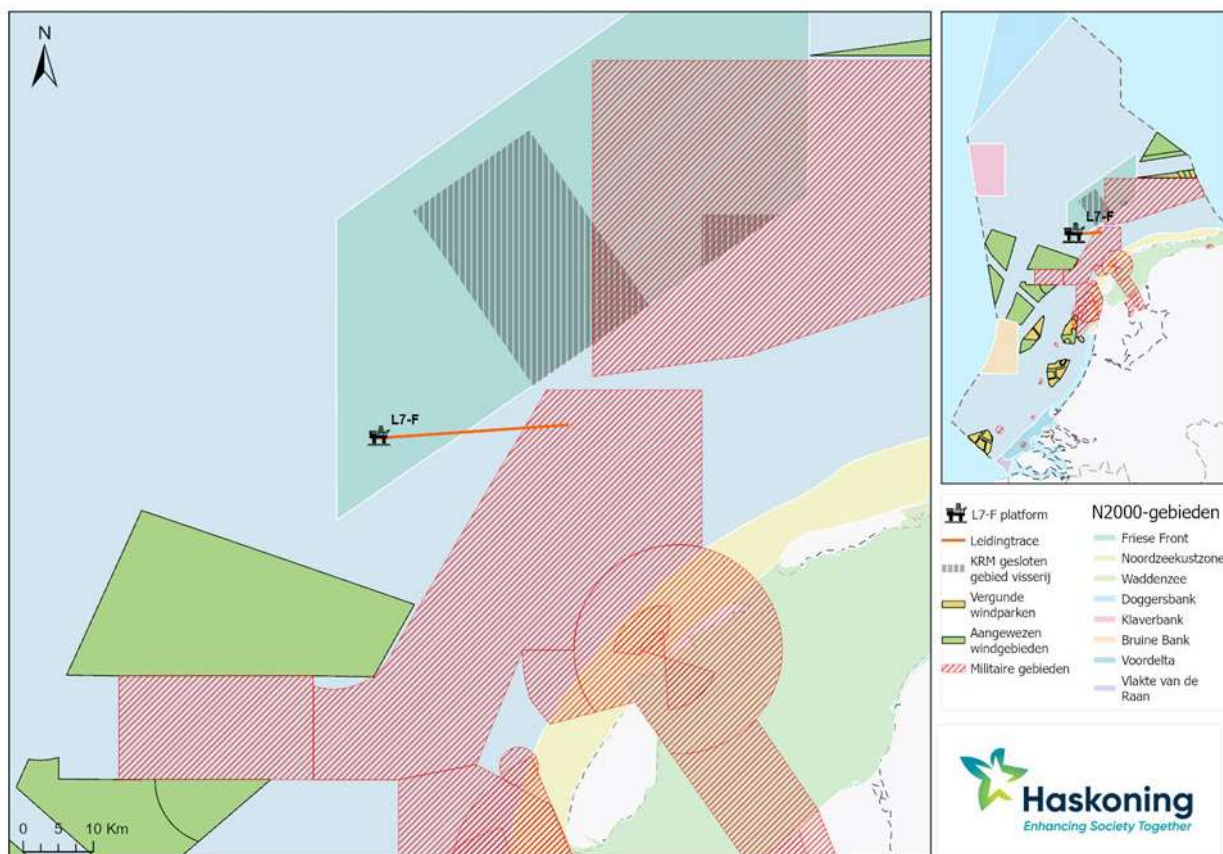
Kenmerk
OWFF/2025/073.toek

3 Beschrijving projectgebied en voorgenomen activiteit

In dit hoofdstuk zijn verschillende onderdelen behorende tot de voorgenomen activiteit verder uitgewerkt. Deze betreffen onder andere een korte beschrijving van het projectgebied, locatie van het projectgebied, ten opzichte van Natura 2000-gebieden, de voorgenomen activiteit en verschillende fases en projectplanning.

3.1 Beschrijving projectgebied

Eni Energy wil het aardgasveld ontwikkelen door een offshore productieplatform (het L7-F platform) te plaatsen. De voorziene positie van het L7-F platform is N – 53°31'20.5126"; E – 4°18'16.8935". Figuur 3-1 toont de ligging van de toekomstige locatie van de offshore installatie. Het projectgebied ligt in blok L7 op het NCP, ongeveer 70 km ten noordwesten van Den Helder.

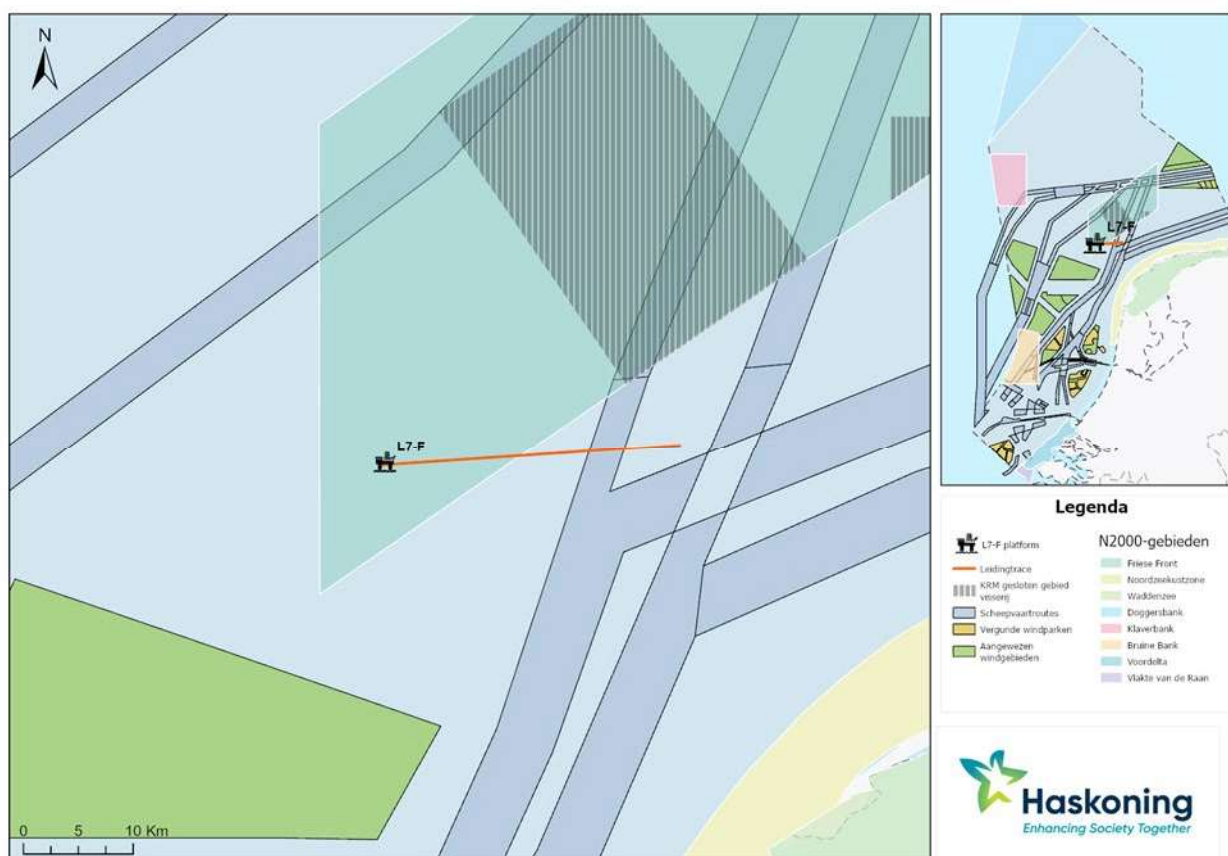
Figuur 3-1. Het projectgebied voor de gaswinning uit het aardgasveld L7-F.

Het onderhavig project is voornemens een pijpleiding aan te leggen van de platform locatie tot de aansluiting van de pijpleiding op de NOGAT-leiding. De coördinaten van dit tracé zijn aangegeven in Tabel 3-1.

Tabel 3-1. Coördinaten mijnbouwinstallatie en pijpleiding.

	Begin	Eind
ED'50	N – 53°31'20.5126" E – 4°18'16.8935"	N – 53°32'19" E – 4°42'43"
WGS'84	Lat 53-31'-17.821" N Long 04-18'-12.025" E	Lat 53-32'-18.054" N Long 04-42'-44.435" E

Figuur 3-2 geeft een overzicht van het projectgebied ten opzichte van andere activiteiten (wind op zee, scheepvaart) en Natura 2000-gebieden.

Figuur 3-2. Ligging van Natura 2000-gebieden en relevante activiteiten ten opzichte van het projectgebied.

6 Mitigerende maatregelen

6.1 Bruinvis

Tijdens de **aanleg- en boorfase** worden de volgende mitigerende maatregelen toegepast:

- **Soft start-procedure**

Bij aanvang van de heiwerkzaamheden dient een zogenaamde *soft start* te worden uitgevoerd. De *soft start*-procedure heeft een minimale duur van 30 minuten. Tijdens de eerste vijf minuten wordt gestart op ca. 20% van de maximale energie- en geluidsdruk (90 kJ). In het geval van het heien van de verankeringspalen wordt een ramp-up procedure gebruikt. In beide gevallen wordt de geluidsintensiteit geleidelijk en gelijkmatig verhoogd tot 90% van het maximum. Deze gefaseerde opbouw geeft aanwezige zeezoogdieren voldoende gelegenheid het gebied te verlaten, waardoor het risico op gehoorschade aanzienlijk wordt verkleind (Kastelein et al., 2018).

- **Marine Mammal Observer (MMO) en Passive Acoustic Monitoring (PAM)**

Ter ondersteuning van de soft start wordt gebruikgemaakt van een MMO en PAM-systeem. Indien het zicht wordt beperkt door duisternis of ongunstige weersomstandigheden, wordt uitsluitend PAM ingezet. Hiermee kunnen bruinvis-clicks worden gedetecteerd zodat verzekerd kan worden dat zeezoogdieren minimaal 500 meter van de geluidsbron worden verjaagd. Het MMO/PAM-team voert minimaal 30 minuten voorafgaand aan het activeren van de geluidsbron een waarnemingsperiode uit om de aanwezigheid van zeezoogdieren binnen de zogeheten exclusion-zone vast te stellen. Indien een zeezoogdier wordt waargenomen, wordt het opstarten van de heihamer uitgesteld totdat het dier het gebied heeft verlaten en zich ten minste 20 minuten buiten de zone bevindt. Deze maatregelen zorgen ervoor dat dieren zich tijdig en veilig kunnen terugtrekken, waarmee de kans op verstoring en gehoorschade tot een minimum wordt beperkt.

- **Acoustic Deterrent Device (ADD)**

Bij aanvang van de heiwerkzaamheden wordt een ADD toegepast. Een ADD is een apparaat dat in het water wordt gehangen en specifieke, onschadelijke geluidsignalen produceert met een afschrikkende werking op zeezoogdieren. Op deze manier wordt eventueel in het directe plangebied aanwezige zeezoogdieren de gelegenheid gegeven het gebied te verlaten.

6.1.1 Conclusie

Door het nemen van mitigerende maatregelen wordt voorkomen dat er fysieke gehoorschade (PTS en/of TTS) optreedt bij bruinvissen en andere zeezoogdieren.

6.2 Zeekoet

Om mogelijke verstoring van de zeekoet tijdens de kritische periode (juli t/m oktober) te beperken, worden diverse mitigerende maatregelen getroffen die gericht zijn op het minimaliseren van de frequentie en impact van transportbewegingen en activiteit in het Natura 2000-gebied Friese Front.

- **Scheepvaart en aanvoerroute**

Voor transportbewegingen per schip van en naar het platform gedurende de kritieke periode van de zeekoet zal het Natura 2000-gebied met de kortst mogelijke route worden doorkruist, om het verstoringsoppervlak zo klein mogelijk te houden. Dit betreft een afstand van ca. 6 km. Indien een worstcasescenario wordt gehanteerd met een bufferzone van 1.000 meter, resulteert één enkele transportbeweging in een potentieel verstoord oppervlak van 12 km², oftewel ca. 0,42% van het Friese Front. Buiten de kritische periode van de zeekoet zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van bestaande scheepvaartroutes. Bij

scheepsbewegingen zal gedurende de kritische periode van de zeezoet een vogelwachter aan boord zijn om groepen zeezoeten waar te kunnen nemen, en waar nodig koers aan te passen om deze te vermijden. Daarnaast zal met een aangepaste snelheid gevaren worden om verstoring te beperken. Wanneer het Friese Front wordt doorkruist, wordt de snelheid aangepast naar maximaal 10 knopen. Dit is doorgaans dezelfde snelheid die door schepen wordt gehanteerd bij vogeltellingen, en daarmee zo min mogelijk versturende reacties te veroorzaken.

▪ **Planning van werkzaamheden**

In de productiefase maatregelen getroffen om verstoring zoveel mogelijk te voorkomen. Groot en regulier onderhoud aan het platform worden buiten de kritische periode van de zeezoet (juli t/m oktober) ingepland.

▪ **Beperken van transportbewegingen**

In de operationele fase is bewust gekozen voor een bemand platform, omdat dit het aantal transportbewegingen aanzienlijk vermindert. Door de continue aanwezigheid van personeel is frequente aan- en afvoer per schip of helikopter overbodig. In plaats daarvan volstaat inzet van een helikopter en bevoorradingsschip eens per 2 weken. Bovendien is bij eventuele storingen direct iemand aanwezig om deze te verhelpen, waardoor extra aanvoerbewegingen vanuit de wal vaak niet nodig zijn. Hierdoor wordt het aantal transportbewegingen aanzienlijk beperkt en wordt verstoring van Natura 2000-gebieden, met name tijdens de kritieke periode van de zeezoet, voorkómen of tot een minimum beperkt.

6.2.1 Conclusie

Het Friese Front vormt een belangrijk rust- en foerageergebied voor de zeezoet. Met name gedurende de kritische periode (juli t/m oktober) is de soort hier in grote getalen aanwezig. Activiteiten die samenvallen met deze periode kunnen daarmee als schadelijk handelen worden aangemerkt en potentieel invloed hebben op de staat van instandhouding van de soort.

De voorgenomen activiteit leidt tot verstoring van de zeezoet door scheepvaart, helikopterverkeer en licht tijdens de **productiefase** in de kritische ruiperiode (juli t/m oktober). Dit wordt aangemerkt als schadelijk handelen in de zin van artikel 11.37, eerste lid, onder d van het Bal.

Om de bovenstaande verstoring te beperken, dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen. Zo wordt het Natura 2000-gebied Friese Front tijdens de kritische periode, met vogelwachter aan boord en aangepaste snelheid (max. 10 knopen), zo kort mogelijk doorkruist (6 km). Daarnaast worden onderhoudswerkzaamheden buiten de kritische periode gepland om het aantal transportbewegingen drastisch terug te dringen.

De regionale aantalsontwikkeling in het Natura 2000-gebied Friese Front laten de afgelopen 10 jaar een significante toename zien die bijdraagt aan de landelijke gunstige staat van instandhouding van de zeezoet. De omvang en frequentie van verstoring worden door de toepassing van mitigerende maatregelen beperkt, met name tijdens de kritische periode van de soort. Daarnaast leidt de plaatsing van één mijnbouwinstallatie tot een minimale afname van beschikbaar leefgebied (zie ook hoofdstuk 7).

**Reactienota zienswijzen en advies
Commissie mer op Ontwerp Projectbesluit en
bijbehorende uitvoeringsbesluiten
Gaswinning Noordzee L7-F**

Datum	1 mei 2026
Kenmerk	
Status	Definitief

Colofon

Projectnaam	Gaswinning L7-F
Projectnummer	P01769
Versienummer	1 mei 2026
Projectleiding	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Projectteam	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat Arcadis B.V.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Beantwoording zienswijzen	5
2.1	Zienswijze Advocates for the Future	5
2.2	Zienswijze Stichting Doggerland	13
3	Reactie Advies Commissie mer.	25
3.1	Referentiesituatie	25
3.2	Geluidseffecten door heien en boren	25
3.3	Toetsingskaders voor gebiedsbescherming en soortenbescherming	26
3.4	Effect op zeekoeten binnen het plangebied	26
3.5	Effect op andere vogelsoorten dan zeekoeten binnen het plangebied	27
3.6	Cumulatieve effecten activiteiten niet goed in beeld	27
3.7	Scope 3-emissies	28
3.8	Mitigerende maatregelen	28
3.9	Effecten op de zeebodem	28
3.10	Ingraven van de transportpijpleiding	29
3.11	Monitoring Archeologie	29

1 Inleiding

Het project omvat het plaatsen en exploiteren van een productieplatform, het boren van nog maximaal twee productieputten, het aanleggen van een pijpleiding vanaf de productielocatie naar de al bestaande NOGAT-leiding en het winnen van aardgas gedurende een periode van 10-15 jaar. Het nieuwe platform genaamd L7-F is gepland op een afstand van ongeveer 70 km ten noordwesten van Den Helder.

De voorgenomen gaswinning uit het aardgasveld in de blokdelen L07e/L08F maakt deel uit van het kleineveldenbeleid van de overheid. Het ontwikkelen van kleine gasvelden draagt bij aan een onafhankelijke energievoorziening uit eigen bodem. Het Rijk streeft ernaar om – binnen randvoorwaarden van veiligheid, natuur, milieu en ruimte – de binnenlandse gasproductie de komende jaren zoveel mogelijk op peil te houden, vooral door de productie van aardgas uit de kleine velden onder de Noordzee. De reden hiervoor is dat aardgas, als relatief schone en flexibele energiebron, een belangrijke rol vervult in de transitie naar een energievoorziening op basis van hernieuwbare energiebronnen.

Voor het project is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) vastgesteld op 31 juli 2025. Van 2 mei tot en met 12 juni 2025 heeft het Voornemen en Participatieplan samen met de concept-NRD ter inzage gelegen. De reacties en adviezen op de concept-NRD zijn meegenomen bij het vaststellen van de definitieve NRD. Vervolgens is er een milieueffectrapport (MER) opgesteld en een Ontwerpprojectbesluit. Deze hebben ter inzage gelegen van vrijdag 19 december 2025 tot en met donderdag 29 januari 2026. Deze reactienota gaat in op de zienswijzen die zijn ontvangen op het MER, het ontwerp projectbesluit en bijbehorende uitvoeringsbesluiten. Daarnaast gaat deze reactienota in op de adviezen van de Commissie voor de milieueffectrapportage (commissie mer).

Er zijn twee zienswijzen ingediend. Deze zijn beiden afkomstig van belangengroepen. Er zijn geen zienswijzen afkomstig van particulieren. Beide zienswijzen zijn afkomstig uit Nederland.

2 Beantwoording zienswijzen

De ingediende zienswijzen zijn op alfabetische volgorde beantwoord. Waar een zienswijze ingaat op een onderwerp dat eerder is beantwoord zal daarnaar worden verwezen.

De zienswijzen hebben niet geleid tot wijzigingen in het projectbesluit. Een van de voorschriften verbonden aan het besluit van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (de omgevingsvergunning voor een Natura 2000 Activiteit) wordt genuanceerd op basis van een van de zienswijzen en het advies van de Commissie mer, zie voor meer informatie paragraaf 2.2.3 en 3.4.

De omgevingsvergunning voor milieubelastende activiteiten en het MER zijn aangevuld met gegevens ten behoeve van scope 3 emissie (verbrandingsemissie). Destijds bij het opstellen van het Ontwerp Projectbesluit was de locatie om het effect van scope 3 in beeld te brengen nog onbekend. Met de publicatie van F06 IJssel werd aangenomen dat de beoordeling van scope 3 het meest tot z'n recht kwam in het kader van het instemmingsbesluit winningsplan. Dit is later herzien en de inschatting op dit moment is dat de omgevingsvergunning voor milieubelastende activiteiten en het MER beter geschikt zijn voor beoordeling van scope 3. Voordat de inzagertermijn was verlopen en gedurende de beoordelingsperiode van de Commissie mer, heeft Eni Energy een wijzigingsverzoek ingediend bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Hierdoor heeft de zienswijze van Advocates for the Future (2.1.4) en het advies van de Commissie mer. (3.7) niet direct geleid tot een wijziging, ondanks dat deze punten over scope 3 gaan.

2.1 Zienswijze Advocates for the Future

Indiener geeft aan tegen de ontwikkeling te zijn omdat het onverenigbaar is met de klimaatdoelstellingen en met het EVRM en internationaal recht. Daarnaast vindt indiener het ontwerpbesluit in strijd met artikel 36 Mijnbouwwet, dat de minister inconsistent en onzorgvuldig beleid voert en dat het ontwerpbesluit de vereiste motivering ontbeert. Op deze punten wordt in onderstaande paragrafen ingegaan.

Voor een goed begrip van de zienswijzen en de beantwoording daarvan zij vermeld dat Advocates for the Future met 'ontwerpbesluit' doelt op het ontwerp instemmingsbesluit Winningsplan. Dit en de andere ontwerpbesluiten zijn genomen door de minister van Klimaat en Groene Groei. Na de kabinetsformatie in februari 2026 is de staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei de bevoegde bewindspersoon voor het instemmingsbesluit Winningsplan en voor de andere betrokken besluiten. De samengevatte tekst van de zienswijzen is ongewijzigd weergegeven, de beantwoording vindt plaats door de staatssecretaris.

2.1.1 *Onverenigbaarheid met de klimaatdoelstellingen*

Na een beschrijving van de klimaatdoelstellingen en de verplichtingen van de Staat om maatregelen te nemen om klimaatverandering tegen te gaan noemt indiener in onderdeel VI van haar zienswijze vier bezwaren tegen het ontwerpinstemmingsbesluit met het winningsplan. Indiener verwijst naar diverse onderzoeken en rapporten. De door indiener ingebrachte zienswijzepunten worden hierna verkort weergegeven en beantwoord.

Strijdigheid met 1,5°C-doelstelling

Indiener stelt dat het project in strijd is met de verplichting die op de Staat rust om de opwarming van de aarde onder de 1,5°C te houden. Uit recent onderzoek blijkt dat het daarvoor nog beschikbare mondiale koolstofbudget (ook wel "carbon budget" genoemd) snel slinkt en de mondiale temperatuuropwarming nu al in de buurt van 1,5°C komt. Dit laat de Staat geen ruimte voor een uitbreiding van de gasproductie zoals beoogd met het project.

De grens van 1,5°C dreigt al op korte termijn te worden overschreden en vraagt van alle staten, waaronder Nederland, dat zij alles in het werk stellen om de uitstoot van broeikasgassen zo snel mogelijk te verminderen. Het besluit om een nieuwe vergunning voor de winning van aardgas te verlenen staat haaks op deze opgave.

Beantwoording van de zienswijze:

Nederland onderschrijft het belang van naleving van internationale klimaatverplichtingen en werkt via nationale wetgeving, zoals de Klimaatwet, aan de uitvoering daarvan. Het ontwerp-Klimaatplan 2025-2035 gaat in op de laatste wetenschappelijke inzichten over klimaatverandering. Dit Klimaatplan laat zien hoe Nederland op koers kan komen om in 2050 klimaatneutraal te worden. De focus van het plan ligt op wat we samen de komende tien jaar gaan doen om dit te bereiken.

De internationale klimaatverdragen, waaronder het Akkoord van Parijs, verplichten staten tot het nemen van maatregelen, maar staten mogen zelf bepalen hoe zij dat doen. Die verplichtingen betekenen daarom niet dat specifieke besluiten op grond van de Mijnbouwwet- en regelgeving en de Omgevingswet- en regelgeving niet zijn toegestaan. Binnen die kaders beschikt Nederland over beleidsruimte om besluiten te nemen.¹

Geen ruimte voor nieuwe gasvelden in 1,5°C-scenario

De goedkeuring van nieuwe gaswinning past niet in een scenario waarin de gemiddelde mondiale opwarming beperkt blijft tot 1,5°C. Gezaghebbend onderzoek toont aan dat de huidige en geplande mondiale gasproductie reeds ruimschoots voorziet in de vraag naar gas in een 1,5°C-scenario.

In 2021 publiceerde het Internationaal Energie Agentschap ("IEA") het rapport "Net Zero by 2050". In dit rapport schetst het IEA op welke manier de wereld klimaatneutraliteit kan bereiken. Hieruit blijkt dat het Net Zero-scenario geen goedkeuringen bevat voor nieuwe olie- en gasvelden:

"Beyond projects already committed as of 2021, there are no new oil and gas fields approved for development in our pathway, and no new coal mines or mine extensions are required. The unwavering policy focus on climate change in the net zero pathway results in a sharp decline in fossil fuel demand, meaning that the focus for oil and gas producers switches entirely to output – and emissions reductions – from the operation of existing assets. (onderstrepingen toegevoegd door indiener)

Indiener refereert aan meerdere onderzoeken ter onderbouwing dat overheden geen ruimte hebben om de gasproductie uit te breiden.

¹ Zie bijvoorbeeld Rb. Den Haag: ECLI:N:RBDHA:2024:5519, Rechtbank Den Haag, SGR 22/3984, SGR 22/4338, SGR 22/4355, SGR 22/4357, SGR 22/4359, SGR 22/4449, SGR 22/4450, SGR 22/4451, SGR 22/4454, SGR 22/4566, SGR 22/4567, SGR 22/4578, SGR 22/4579, SGR 22/5006 en SGR 22/5007, r.o. 7.6-7.11. Daarnaast ABRvS: ECLI:N:RVS:2022:941, r.o. 24.

Beantwoording van de zienswijze:

Het kabinet zet in op besparing en de ontwikkeling van duurzame energie. Gas zal echter, als transitiebrandstof, de komende jaren noodzakelijk blijven². Aardgas speelt nog een belangrijke rol in de Nederlandse energiehuishouding. In 2024 was het aardgasverbruik circa 30 miljard m³. Dat is circa 36% van het primaire energieverbruik in Nederland. Het kabinet kijkt hoe de afhankelijkheid van gas afgebouwd kan worden. Daarbij geldt als uitgangspunt dat Nederlandse gaswinning onder het niveau van de binnenlandse aardgasvraag blijft. Uit het jaarverslag 2024 "Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland" blijkt dat de hoeveelheid in Nederland geproduceerd aardgas de aardgasvraag in de periode tot en met 2048 niet overschrijdt.³ Aardgas is de fossiele brandstof met de minste CO₂-uitstoot en dus het minst belastend voor het klimaat. In de overgang naar duurzame energie blijft aardgas de komende decennia nog steeds nodig voor de industrie, voor het verwarmen van een groot deel van de huizen en voor het in stand houden van een betrouwbare elektriciteitsvoorziening. Door het gas in Nederland te winnen zijn we minder afhankelijk van import van aardgas uit andere landen. Gaswinning in Nederland draagt daarmee bij aan energieleveringszekerheid. Dit is onder andere toegelicht in de brief aan de Tweede Kamer van 30 maart 2020⁴ en in de brief van 20 januari 2023.⁵ Zoals uit het voorgaande volgt is aardgas in de transitie naar duurzame energie nog steeds nodig en is dit een onderdeel van het klimaatbeleid.⁶ In het Noordzeeakkoord⁷ is de gaswinning op de Noordzee nadrukkelijk geplaatst in het kader van realiseren van de doelstellingen van het Akkoord van Parijs. Gekozen wordt voor een gestage afbouw, waarbij gas wordt gewonnen zolang en in zoverre gas nog nodig is, en alleen waar dit veilig kan. Dit kan enkele decennia duren. Om aan Europese afspraken over beperking van CO₂-uitstoot te voldoen, werkt het kabinet langs twee wegen aan de decarbonisatie van het huidige gassysteem. Allereerst door het terugbrengen van de energievraag door middel van besparing. Ten tweede door aardgas, waar dit technisch en economisch haalbaar is, te vervangen door alternatieven zoals waterstof, elektriciteit en warmtelevering via een warmtenet. Voor de resterende gasvraag zet het kabinet in op het geleidelijk vervangen van aardgas door CO₂-vrije gassen als 'groen gas' en 'groene waterstof'. Het kabinet geeft in de overgangsfase van fossiele naar andere energiedragers de voorkeur aan gaswinning uit de Nederlandse kleine velden op land en zee, boven import van aardgas. Dit is beter voor het klimaat, de werkgelegenheid, de economie en het behoud van kennis van de diepe ondergrond en de nog aanwezige gasinfrastructuur. Ook remt productie in eigen land de toename van afhankelijkheid van import uit andere landen.

Op 23 april 2025 hebben het toenmalige kabinet, Energie Beheer Nederland (EBN) en branchevereniging Element NL een gezamenlijk akkoord gesloten om het resterende (potentiële) aardgas op de Noordzee verantwoord te winnen (het 'Sectorakkoord gaswinning in de energietransitie'). Met dit akkoord wordt ingezet op efficiëntere gaswinning uit gasvelden op de Noordzee. Hoewel we steeds minder gas verbruiken, is het gas uit de Noordzee voorlopig nog nodig voor onze energievoorziening. Dit maakt Nederland minder afhankelijk van andere landen en heeft minder impact op het klimaat dan geïmporteerd gas. In het Sectorakkoord

2 Zie onder andere ABRvS: ECLI:NL:RVS:2020:938, r.o. 12.2

3 NLOG, "Jaarverslag 2024 - Delfstoffen en aardwarmte in Nederland" Publicatiedatum 14 juli 2025.

4 Brief van de Minister van Economische Zaken en Klimaat, 'De rol van gas in het energiesysteem van nu en in toekomst', Kamerstukken II 2019/20, 32813-486.

5 Brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, 'Contourennota aanpassing Mijnbouwwet', Kamerstukken II, 2022/23, 32849-214.

6 Brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, 'Kabinetsappreciatie op het rapport "Gaswinning op de Noordzee – En de afspraken daarover in het Akkoord voor de Noordzee"' Kamerstukken II, 2022/23, 33529-1116.

7 Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving, 'Het Akkoord voor de Noordzee' 19 juni 2020.

wordt ingezet op het stimuleren van nieuwe investeringen in opsporing en winning van gas uit de Nederlandse kleine velden op de Noordzee, om de import afhankelijkheid zo beperkt mogelijk te houden en de voorzieningszekerheid te bevorderen. Dit is ook in lijn met het – ten tijde van vaststelling van de ontwerpbesluiten – vorige regeerprogramma van kabinet Schoof⁸ waarin het kabinet heeft aangegeven in te zetten op de opschaling van de gaswinning op de Noordzee. In het inmiddels vastgestelde regeerprogramma van het nieuwe kabinet Jetten wordt dit bevestigd.⁹

Bovendien is de nieuwe gaswinning nodig om de daling van de productie in ons land te verminderen (zie hiervoor bijvoorbeeld figuur 1.7 op pagina 4 van de EBN publicatie "Staat van de Sector")¹⁰ en het jaarverslag 2024 "Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland" pagina 24, figuur 1.7³. Dit wordt bevestigd in het recente rapport van 'The Implications of Oil and Gas Field Decline Rate' van het Internationaal Energie Agentschap.¹¹ In dit rapport wordt aangegeven dat 90% van de (wereldwijde) investeringen die gedaan zijn sinds 2019 nodig waren om de olie- en gasproductie op peil te houden. Zolang de vraag naar olie en gas bestaat zijn investeringen nodig om het aanbod stabiel te houden. Zonder verdere investeringen in olie- en gasvelden zal de productie steeds meer geconcentreerd raken bij OPEC-landen, Rusland en de Verenigde Staten van Amerika. Hun aandeel in de wereldwijde olieproductie zou stijgen van 43% nu, naar 53% in 2035 en zelfs meer dan 65% in 2050. Dit kan gevolgen hebben voor de energiezekerheid, vooral als deze landen hun productie of export beperken.

In het algemeen geldt dat eigen productie niet leidt tot verbruik van meer gas en daarmee extra CO₂-emissies uit eindgebruik van het gewonnen product (hierna: scope-3 emissies), maar tot minder import van gas. Daarbij is de CO₂-uitstoot van de winning en transport van gas gewonnen uit Nederlandse kleine velden veel lager dan de uitstoot van geïmporteerd aardgas.

Besluit leidt tot een *lock-in*

Het project leidt niet alleen tot extra productie, maar impliceert ook nieuwe investeringen in bestaande en nieuwe gasinfrastructuur. Dergelijke investeringen creëren een "lock-in effect": ze vertragen de transitie naar duurzame energie, verankeren het gebruik van fossiele brandstoffen, en scheppen economische prikkels om productie voort te zetten.

Indiener refereert aan meerdere onderzoeken om te onderbouwen dat het project een lock-in creëert die (i) de energietransitie belemmert, (ii) extra uitstoot veroorzaakt en (iii) strijdig is met de wettelijke en internationale verplichtingen van de Staat om de opwarming te beperken tot maximaal 1,5 °C en de bescherming van mensenrechten te waarborgen. Daarmee is het project onrechtmatig en in strijd met de zorgplicht die op de Staat rust.

Beantwoording van de zienwijze:

De staatssecretaris verwijst naar de voorgaande reacties.

8 Rijksoverheid, 'Regeerprogramma: Uitwerking van het hoofdlijnenakkoord door het kabinet' (13 september 2024) p 63.

9 Rijksoverheid, 'Aan de slag: Bouwen aan een beter Nederland, Regeerakkoord 2026-2030' (30 januari 2026) p 26.

10 EBN, 'Staat van de Sector: Een inventarisatie van het investeringsklimaat in de NL E&P sector' (24 februari 2025) figuur 1.7, p 4.

11 IEA, 'The Implications of Oil and Gas Field Decline Rates' (16 september 2025).

Staat dient voortouw te nemen bij afbouw gasproductie

Gezien de omvang van de huidige en historische uitstoot van broeikasgassen en de relatieve welvaart van Nederland, mag van de Staat een grotere klimaatinspanning worden verlangd dan van minder ontwikkelde landen met een lagere historische en actuele uitstoot. Dit volgt uit de eerder besproken beginselen van CBDR-RC en equity zoals vastgelegd in het VN-Klimaatverdrag (UNFCCC, art. 3.1) en wordt bevestigd door het IGH in zijn Advisory Opinion. Concreet betekent dit dat, zelfs wanneer de mondiale klimaatdoelstellingen theoretisch gezien iets van ruimte zouden laten voor nieuwe gasvelden (quod non), deze ruimte voor Nederland ontbreekt. De Staat dient zijn fair share bij te dragen aan de reductie van de wereldwijde uitstoot, proportioneel aan zijn historische bijdrage en huidige mogelijkheden. De hoge mate van welvaart van Nederland versterkt deze verantwoordelijkheid.

Het besluit tot uitbreiding van gaswinning staat haaks op het voorgaande. Het versterkt de afhankelijkheid van fossiele infrastructuur, vergroot de uitstoot en ondermijnt de mogelijkheid om de nationale bijdrage aan de mondiale klimaatdoelstellingen te realiseren. Daarmee is het ontwerpbesluit strijdig met de principes van CBDR-RC, equity en fair share, en vormt het een schending van de internationale en nationale plicht van de Staat om gevaarlijke klimaatverandering tegen te gaan.

Beantwoording van de zienswijze:

Nederland levert als EU-lidstaat mitigatie-inspanningen om bij te dragen aan het realiseren van het temperatuurdoel van het Akkoord van Parijs. Binnen de EU wordt de emissieruimte begrensd via het ETS (Europese emissiehandelsstelsel), de ESR (Effort Sharing Regulation) en de LULUCF (Land-Use, Land-Use Change and Forestry- (LULUCF)-verordening, die gezamenlijk emissiebudgetten vaststellen voor verschillende sectoren tot 2030. Daarnaast hebben het Europees Parlement en de Europese ministers voor klimaat een voorlopig akkoord bereikt voor een bindend klimaatdoel voor 2040 van 90% vermindering vergeleken met 1990.

Het kabinet onderschrijft het belang van het halen van de klimaatdoelen en werkt voortdurend aan versterking en versnelling van het klimaatbeleid. De Klimaat- en Energieverkenningen (KEV) geven jaarlijks de meest actuele inschatting van de verwachte emissiereducties. Deze cijfers vormen input voor nieuw beleid en aanvullende maatregelen, waarmee wordt gestuurd op het behalen van de wettelijke doelstelling van 55% reductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050.

2.1.2

Onverenigbaarheid met het EVRM en internationaal beleid

Indiener acht het ontwerpbesluit zowel onverenigbaar met de verplichtingen die op de Staat rusten op grond van artikel 2 en 8 EVRM, als met het internationale recht. De Staat heeft, aldus indiener, een positieve verplichting om effectieve maatregelen te treffen tegen de dreiging van gevaarlijke klimaatverandering. Indiener verwijst naar internationale en Nederlandse jurisprudentie om beide punten te onderbouwen. De door indiener ingebrachte zienswijzepunten worden hierna verkort weergegeven en beantwoord.

Schending van artikelen 2 en 8 EVRM

Voor de toepassing van de artikelen 2 (recht op leven) en 8 (recht op respect voor privé- en gezinsleven) EVRM is vereist dat sprake is van een reële dreiging van ernstige aantasting van het leven en welzijn van burgers. Dit is evident het geval. In het Urgenda-arrest heeft de Hoge Raad vastgesteld dat door klimaatverandering het risico bestaat van "een ernstige aantasting van het leven en welzijn van ingezetenen

van Nederland." Daarmee is voldaan aan de drempelvereisten voor de toepassing van artikelen 2 en 8 EVRM.

Op grond van de positieve verplichtingen die voortvloeien uit deze artikelen, is de Staat gehouden tijdige, adequate en consistente maatregelen te treffen ter bescherming van het leven en welzijn van personen onder zijn rechtsmacht. De Hoge Raad oordeelde in het Urgenda-arrest dat deze positieve verplichtingen met betrekking tot het gevaar van klimaatverandering zo moeten worden uitgelegd dat deze "de verdragsstaten verplichten om tegen dat gevaar 'het hunne' te doen."

De met het ontwerpbesluit voorgenomen uitbreiding van de gasproductie is strijdig met de positieve verplichtingen van de Staat om alles binnen zijn mogelijkheden te doen om klimaatverandering tegen te gaan. Door extra gaswinning te faciliteren verhoogt de Staat de uitstoot van broeikasgassen, waardoor het risico op ernstige aantasting van het leven en welzijn van burgers wordt vergroot.

Dat het ontwerpbesluit slechts betrekking heeft op een enkel project doet hier overigens niet aan af. Het EHRM heeft in de *Greenpeace Nordic*-zaak expliciet geoordeeld dat elk individueel project dat bijdraagt aan ernstige klimaatschade kan leiden tot schending van de artikelen 2 en 8 EVRM, ook wanneer het op zichzelf relatief klein is. De beoordeling moet betrekking hebben op "the cumulative GHG emissions of all those projects combined".

Had de minister het project adequaat getoetst aan de positieve verplichtingen van de Staat onder de artikelen 2 en 8 EVRM, dan had dit onherroepelijk geleid tot afwijzing van de vergunningsaanvraag. Het ontwerpbesluit sluit niet aan bij de klimaatverplichtingen van de Staat en leidt tot een voorzienbaar en significant risico op ernstige aantasting van het leven en welzijn van burgers, wat in strijd is met de artikelen 2 en 8 EVRM.

Beantwoording van de zienswijze:

De staatssecretaris verwijst naar de beantwoording van de zienswijze onder punt 2.1.1.

Schending van het internationaal recht

Uit het internationaal gewoonterecht en uit de door Nederland geratificeerde verdragen vloeit voort dat staten verplicht zijn om significante schade aan het mondiale klimaatstelsel te voorkomen en om alle redelijke en proportionele maatregelen te treffen ter voorkoming van verdere opwarming van de aarde. Deze verplichting ziet niet enkel op staatsoptreden zelf, maar ook op activiteiten van private actoren binnen hun rechtsmacht.

De verplichting om effectieve maatregelen te treffen heeft ook betrekking op het verlenen van vergunningen voor fossiele activiteiten, waaronder gaswinning. Het IGH heeft expliciet bepaald dat het nalaten om dergelijke vergunningen te toetsen aan klimaatverplichtingen kan leiden tot internationale onrechtmatigheid.

De kern van deze rechtsregel is dat staten aansprakelijk kunnen zijn voor schade aan het mondiale klimaatstelsel wanneer zij toestaan dat activiteiten binnen hun rechtsmacht bijdragen aan gevaarlijke klimaatverandering. Het no-harm-beginsel en de daaruit voortvloeiende due diligence-verplichtingen eisen dat staten beleid en besluitvorming zo inrichten dat nieuwe emissiebronnen worden voorkomen en bestaande bronnen versneld worden afgebouwd. Door in te stemmen met nieuwe gaswinning handelt de Staat in strijd met fundamentele beginselen van internationaal recht.

Beantwoording van de zienswijze:

De internationale klimaatverdragen, waaronder het Akkoord van Parijs, verplichten staten tot het nemen van maatregelen, maar staten mogen zelf bepalen hoe zij dat doen. Die verplichtingen betekenen daarom niet dat specifieke besluiten op grond van de Mijnbouwwet- en regelgeving en de Omgevingswet- en regelgeving verboden zouden zijn.

Ten aanzien van de overwegingen met betrekking tot het klimaat geldt dat gaswinning uit kleine velden de komende jaren noodzakelijk blijft. Aardgas blijft immers – ook binnen de (internationale) klimaatdoelstellingen – voorsnog een belangrijke energiebron. Daarbij is voorts van belang dat in Nederland gewonnen aardgas van de fossiele brandstoffen de minste CO₂-uitstoot veroorzaakt. Dit is ook vaste rechtspraak van de Afdeling¹².

Het wordt erkend dat de Staat verantwoordelijk blijft voor de naleving van internationale verplichtingen. Het terugdringen van de CO₂-emissie kan op verschillende wijzen plaatsvinden. Niet is voorgeschreven dat het alleen kan door het niet meer gebruiken van fossiele brandstoffen. Daarom wordt gezocht naar een samenstel van maatregelen om te voldoen aan het tegengaan van de opwarming van de aarde, maar ook in het kunnen voorzien in voldoende elektriciteit en gas voor de maatschappij.

Met dit samenstel van maatregelen vult de Staat niet alleen de verplichtingen vanuit de internationale klimaatverdragen, maar ook die uit het EVRM.

2.1.3

Ontwerpbesluit in strijd met artikel 36 Mijnbouwwet

Indiener stelt dat de minister bij de beoordeling van het winningsplan de negatieve effecten van gaswinning op klimaat, milieu en natuur niet heeft meegewogen. Daarmee voldoet het Ontwerpbesluit niet aan de eisen die daaraan worden gesteld in artikel 36 Mbw.

Beantwoording van de zienswijze:

In kader van het instemmingsbesluit met het winningsplan wordt aan de nadelige gevolgen voor milieu en natuur getoetst. Daarnaast staat niet in art. 36 Mbw dat klimaat een van de criteria is waaraan getoetst moet worden. In de zienswijze wordt niet concreet gemaakt welke gevolgen voor natuur en milieu onvoldoende zouden zijn beoordeeld. Voor zover de zienswijze op de gevolgen voor het klimaat ziet, wordt verwezen naar het voorgaande. Voor zover de zienswijze in algemene zin op de gevolgen voor milieu en natuur ziet, wordt verwezen naar het milieueffectrapport en de andere besluiten.

2.1.4

Minister voert inconsistent en onzorgvuldig beleid

Indiener stelt dat tot op heden de klimaateffecten van gas- en olievelden in Nederland niet werden meegenomen in de beoordeling van besluiten. Dat geldt ook voor het ontwerpbesluit, dat de klimaateffecten van de winning van aardgas, en in het bijzonder de emissies die ontstaan bij het gebruik en de verbranding van het gewonnen gas (downstream of scope 3-emissies), volledig buiten beschouwing laat.

¹² ABRvS 30 maart 2022, ECLI:NL:RVS:2022:941 (Opeinde Zuid en Middelburen) ro 24.2; ABRvS 31 maart 2021, ECLI:NL:RVS:2021:660 (Gaag-Monster) ro 15.3; AbRvS 23 december 2020, ECLI:NL:RVS:2020:3092 (Westerveld) ro 33.4; AbRvS 2 december 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2875 (Waalwijk-Noord), r.o. 16.4; AbRvS 26 augustus 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2048 (Loon op Zand en Loop op Zand Zuid) ro 16.4; AbRvS 1 april 2020, ECLI:NL:RVS:2020:938 (Eesveen), r.o. 12.2.

Echter, bijna tegelijkertijd met het ontwerpbesluit, op 22 december 2025, heeft de minister een instemmingsbesluit genomen met betrekking tot winningsplan F06-IJssel, met kenmerknummer DGRGG-DTDO / V-72186 ("Besluit F06-IJssel"). In dit besluit zijn voor het eerst de scope 3-emissies bij de besluitvorming betrokken.

Door in het ene instemmingsbesluit wel een analyse te maken van de klimaateffecten van het gebruik van het gewonnen gas, en in het andere instemmingsbesluit deze effecten zonder enige motivering geheel buiten beschouwing te laten, handelt de minister in strijd met fundamentele beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het gelijkheidsbeginsel, het consistentiebeginsel en de zorgvuldigheids- en motiveringsplichten.

Om vast te stellen of gaswinning verenigbaar is met de klimaatverplichtingen, dient de minister te beoordelen wat de cumulatieve effecten zijn van nieuwe gasprojecten op het mondiale klimaatsysteem. Dit volgt ook uit het arrest van het EHRM in de Greenpeace Nordic-zaak waarin het Hof benadrukt dat niet kan worden volstaan met een "project-by-project" benadering. De beoordeling moet betrekking hebben op "the cumulative GHG emissions of all those projects combined".

Daarbij moet onder meer worden onderzocht:

- a. in hoeverre nieuwe gasproductie daadwerkelijk leidt tot structureel verminderde productie elders, en niet slechts tot verschuivingen in handelsstromen;
- b. of verminderde import door Nederland elders leidt tot een toename van de vraag, waardoor productie in andere landen juist wordt gestimuleerd;
- c. of het totaal aan mondiale gasproductie per saldo toeneemt als gevolg van nieuwe projecten zoals L7-F.

Beantwoording van de zienswijze:

Eni Energy heeft tijdens de terinzage legging van het ontwerp projectbesluit scope 3 emissie-berekeningen opgesteld. Op basis hiervan zijn aan de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteiten en het MER de scope 3 emissies toegevoegd en worden deze daarin beoordeeld.

2.1.5 *Ontwerpbesluit ontbeert vereiste motivering*

Indiener stelt dat door niet in te gaan op de verhouding tot de klimaatverplichtingen het ontwerpbesluit genomen is zonder de vereiste deugdelijke motivering. Het ontwerpbesluit miskent hiermee de fundamentele eis van deugdelijke motivering, omdat essentiële belangen die direct betrekking hebben op milieu, natuur en klimaat volledig buiten beschouwing zijn gelaten. Hierdoor voldoet het Ontwerpbesluit niet aan de eis van artikel 3:46 Awb. Tevens is sprake van strijd met artikel 3:47 Awb, omdat het ontwerpbesluit niet inzichtelijk maakt hoe de minister tot de beslissing is gekomen en welke afweging daaraan ten grondslag ligt.

Beantwoording van de zienswijze:

Zoals toegelicht in de beantwoording van de zienswijze in paragraaf 2.1.3 valt het klimaat niet onder een van de criteria waaraan getoetst moet worden onder art 36 Mbw. De criteria uit dit artikel zijn de criteria waar het (ontwerp-)instemmingsbesluit aan moet voldoen. Hiermee is er sprake van een deugdelijke motivering zoals vereist onder artikelen 3:46 en 3:47 Awb.

2.2 **Zienswijze Stichting Doggerland**

Indiener geeft aan dat zij tegen de ontwikkeling zijn vanwege de volgende redenen:

- het zeeleven wordt ernstig verstoord;
- natuur wordt vernietigd; en
- de nationale en internationale klimaatdoelstellingen verder uit het zicht raken.

Deze drie punten worden behandeld in de onderstaande paragrafen. De eerste twee punten worden samen behandeld onder paragraaf 2.1.1 Natuur en ecologie, het laatste punt onder 2.1.2 Nationale en internationale klimaatdoelstellingen.

2.2.1 *Gaswinning in een Natura 2000 gebied*

Belang vrijstellingen Beheerplan Friese Front

Indiener beschrijft het volgende: Eni Energy erkent de negatieve effecten van het project op het Friese Front en de zeeoet en heeft bij de aanvraag voor de nodige vergunningen een rapport van Haskoning Nederland B.V. ("Haskoning") gevoegd. Onderdeel daarvan is het Milieueffectrapport (MER). Het MER leunt, waar het de beoordeling van de effecten van gaswinning op het Friese Front betreft, sterk op het beheerplan voor het Friese Front. Daarin was de normale bedrijfsvoering van de mijnbouwsector (onder voorwaarden) vergunningsvrij verklaard, nu de effecten ervan op het Natura 2000-gebied klein zouden zijn. Haskoning gebruikt deze vrijstelling (en de daaraan ten grondslag liggende effectenanalyse uit 2019, ook door Haskoning opgesteld) als basis voor de conclusie dat de beoogde gaswinning weinig effect heeft op het Friese Front en de zeeoet.

Sinds het MER is verschenen (30 oktober 2025), is evenwel in rechte vastgesteld dat de effectenanalyse die aan het beheerplan voor het Friese Front ten grondslag ligt, alsmede de aanvullende notitie van Haskoning daarop van 5 september 2025, niet de benodigde zekerheid geven dat gaswinning de natuurlijke kenmerken van het Friese Front niet aantast. De Rechtbank Gelderland heeft om die reden op 5 december 2025 geoordeeld dat het beheerplan voor het Friese Front vernietigd wordt voor zover het een vrijstelling van (o.a.) de vergunningplicht voor de normale bedrijfsvoering van gaswinning bevat. De rechtbank overwoog in overweging 9.6: [...]

Daarmee vervalt ook de onderbouwing voor de conclusies van Haskoning over de geringe milieueffecten van het Project. Die luidt: "De effecten op de zee zijn beperkt, gezien de tijdelijke aard van de activiteiten en de snelle verdunning van de geloosde stoffen. De combinatie van getroffen maatregelen en het natuurlijke herstellend vermogen van het zeemilieu zorgt ervoor dat geen aanzienlijke nadelige effecten worden verwacht. Het marine ecosysteem herstelt zich na de verstoring."

Beantwoording van de zienswijze:

Hoofdstuk 3 van het MER bevat een beschrijving van de milieueffectrapportage in relatie tot het wettelijk kader. Naast de mer-procedure en voor het project vereiste besluiten, worden ook andere relevante kaders beschreven. Een van die kaders is het Natura 2000-beheerplan Friese Front¹³; paragraaf 3.8.1 beschrijft het beheerplan, gaat in op de activiteiten die zijn vrijgesteld van een vergunningplicht en noemt welke activiteiten zonder meer vergunningplichtig zijn. Uit deze beschrijving en het beheerplan blijkt dat de vrijstellingen opgaan voor de normale bedrijfsvoering van bestaande installaties. Aan de orde komt ook dat een van de

¹³ De rechtbank Gelderland heeft in een uitspraak van 5 december 2025 geoordeeld dat een deel van de vrijstellingen onvoldoende was gemotiveerd. Tegen deze uitspraak loopt hoger beroep. Zie Rb Gelderland: ECLI:NL:RBGEL:2025:10489, ECLI:NL:RBGEL:2025:10490, ECLI:NL:RBGEL:2025:10498.

activiteiten die niet is vrijgesteld van een vergunningplicht, de aanleg (en het gebruik) is van nieuwe platforms. Zoals wordt geconcludeerd in het MER op p. 23, gaat het ingeval van L7-F om een nieuw platform. Daarmee is gegeven dat de vrijstellingen voor activiteiten die deel uitmaken van de normale bedrijfsvoering, niet gelden voor dit project. In lijn met dit uitgangspunt zijn in Hoofdstuk 7 van het MER de effecten van alle activiteiten in de aanlegfase en operationele fase van het project onderzocht. Dus ook de effecten van de activiteiten die onder de vrijstellingen vielen. Dat het MER, waar het de beoordeling van de effecten van gaswinning op het Friese Front betreft, sterk zou leunen op het beheerplan voor het Friese Front, is derhalve niet juist.

Volledigheidshalve wordt nog opgemerkt dat de conclusie die de indiener van de zienswijze aanhaalt ("De effecten op de zee zijn beperkt ... herstelt zich naar verstoring.") op p. 90 van het MER staat en van toepassing is op de activiteiten in de aanlegfase. In die fase is er geen sprake van het lozen van productiewater. De indiener van de zienswijze lijkt die conclusie ten onrechte te verbinden aan de lozing van productiewater.

Impact lozing productiewater

Indiener beschrijft het volgende: Haskoning kiest daarmee dezelfde route als in haar effectenanalyse voor het Beheerplan. Haskoning heeft namelijk wederom niet onderzocht wat de daadwerkelijke effecten van de te verwachten lozingen van productiewater zijn. Zij heeft nagelaten de effecten van de precieze stoffen die in het water komen te onderzoeken. En zij heeft niet gekeken wat het effect van die lozingen zijn in cumulatie met de bestaande verontreinigingen in het gebied. Precies die punten waren voor de Rechtbank Gelderland reden om te concluderen dat de vereiste zekerheid niet was verkregen dat gaswinning de natuurlijke kenmerken van het Friese Front niet aantast. Op grond hiervan kan de Commissie voor de milieueffectenrapportage en vervolgens het bevoegde gezag niet anders dan vaststellen dat er uit het MER niet de vereiste zekerheid is verkregen dat de in het project beoogde activiteiten de kenmerken van het Friese Front niet aantasten. Daarom moet het bevoegde gezag weigeren de betreffende omgevingsvergunningen te verlenen.

Beantwoording van de zienswijze:

De zienswijze vermeldt dat het Friese Front onder druk staat door activiteiten in de offshore-industrie, waaronder de lozing van productiewater, olie, chemicaliën, boorspoelingen, boorgruis, fysieke effecten van installaties en leidingen, geluid van seismisch onderzoek en boren, lichtemissie en atmosferische emissies. Daarin wordt verwezen naar de aanwezigheid van 15 gasproductieplatforms, zes sidetaps en twee subsea-installaties als bron van deze milieudruk.

Lozing van productiewater

Vooropgesteld wordt dat zich op dit moment negen actieve productieplatformen in het Friese Front bevinden, mijnbouwinstallatie L10-B/BB is onlangs buiten bedrijf gesteld, twee subsea installaties en zes sidetaps¹⁴. Dat betekent dat het aantal van 15 platforms dat in de zienswijze wordt genoemd, niet juist is. Verder geldt dat de subsea-installaties en sidetaps zelf geen productiewater lozen. Daarnaast lozen niet alle platforms in het Friese Front productiewater. Wat betreft het L7-F-platform (en andere platforms van ENI Energy) wordt in de zienswijze gesproken over stoffen, zoals PCB's. Deze stoffen worden niet geloosd. Voor een overzicht van de stoffen in het productiewater wordt verwezen naar het MER, paragraaf 7.3.3 (Waterkwaliteit), waar de verontreinigende stoffen die in zee terechtkomen en hun mogelijke effecten

¹⁴ Active en verlaten platforms, geraadpleegd 2 april '26: <https://www.nlog.nl/bestanden-interactieve-kaart>

op de natuur worden beschreven. Op pagina 90 van het MER, onder "Productiefase", wordt ingegaan op de effecten van het lozen van productiewater, inclusief de samenstelling en verwachte milieueffecten. Op pagina 93 is, op basis van onderzoeken en toetswaarden, samengevat geconcludeerd dat geen onacceptabele risico's of overschrijdingen worden verwacht.

Lokale en cumulatieve effecten

In paragraaf 7.4.4 van het MER en hoofdstuk 8 van de ecologische effectbeoordeling staat dat de lozing van stoffen vanaf L7-F geen schadelijke ecologische effecten veroorzaakt buiten een straal van 500 meter rond het platform. Omdat de platforms in het Friese Front meerdere kilometers van elkaar verwijderd zijn en de effecten van productiewaterlozingen niet verder reiken dan 500 meter, zijn geen cumulatieve effecten te verwachten. Dit geldt ook voor het L7-F-platform, dat op meer dan 500 meter afstand van andere productieplatforms zal worden geplaatst.

Geen toereikende passende beoordeling gemaakt

Indiener beschrijft het volgende: Bovenstaande heeft betrekking op de normale bedrijfsvoering van het gasplatform. Daarnaast zullen ook de aanleg en de ontmanteling de beschermde natuur ernstig verstoren en zelfs vernietigen. Om die reden zouden de omgevingsvergunningen geweigerd moeten worden. Immers, op grond van het Kokkelvisserij-arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen van 4 september 2004 moeten in een passende beoordeling op basis van de beste wetenschappelijke kennis, alle aspecten van het plan of het project die op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in gevaar kunnen brengen, worden geïnventariseerd. Dit betekent dat alle mogelijke effecten van de activiteit in een passende beoordeling moeten worden gezien om te kunnen beoordelen of is verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet worden aangetast door die activiteit. Die analyse ontbreekt in het MER, waardoor het MER niet als "passende beoordeling" kan gelden. Ook daarom kunnen geen omgevingsvergunningen worden verleend.

Beantwoording van de zienswijze:

De indiener van de zienswijze geeft niet aan welke effecten niet in de beoordeling zouden zijn betrokken.

Bijlage 4 bij het MER is de ecologische effectbeoordeling. In hoofdstuk 5 van de effectbeoordeling zijn de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden beschreven. Op basis van de effectenindicator voor olie- en gaswinning en de natuurgebieden op de Noordzee en Tamis et al. (2011) is bepaald welke storingsfactoren van toepassing zijn op de voorgenomen activiteit. In Tabel 5-1 van de effectbeoordeling is een overzicht weergegeven van de verschillende verstoringsfactoren per fase van de voorgenomen activiteit en de verwachte effecten per soortgroep. De paragrafen 5.1 t/m 5.8 bevatten een beschrijving van de mogelijke effecten per soortgroep per verstoringsfactor en een conclusie of significant negatieve effecten op voorhand kunnen worden uitgesloten. Als significant negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, zijn de effecten nader beoordeeld in hoofdstuk 6 (gebiedsbescherming) en/of in hoofdstuk 7 (soortenbescherming). Tabel 5-16 bevat een overzicht van de conclusies. Hoofdstuk 6 (in samenhang met hoofdstuk 5) bevat de effectbeoordeling Natura 2000 (Passende beoordeling) voor de verstoringsfactoren: bovenwatergeluid, optische verstoring en licht (waaronder fakkelen) op zeevogels; onderwatergeluid (impuls geluiden) op zeezoogdieren. Hoofdstuk 7 bevat de effectbeoordeling Flora en fauna (soortentoets) voor een aantal soorten waarvoor effecten op voorhand niet worden uitgesloten. Het gaat hierbij om effecten van onderwatergeluid op

zeezoogdieren, vissen en vogels, aanwezigheid en licht op vogels en de effecten van het fakkelen op vleermuizen. De conclusies van hoofdstuk 6 en 7 hebben geleid tot mitigerende maatregelen in de omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit en in de omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit.

De verwijderingsfase is in het MER ook geadresseerd hoewel die fase volgens vaste rechtspraak geen onderdeel is van het project. Uit rechtspraak van de Afdeling blijkt namelijk dat verwijdering/ontmanteling niet zodanig met de aanleg en exploitatie verbonden is dat deze als één project kunnen worden beschouwd.¹⁵

2.2.2

Verstoring zeekoeten

Friese Front – zorg over impact op zeekoet

Indiener beschrijft het volgende: Wel is nu al bekend dat er concentraties van stoffen die worden gebruikt in de petrochemie zijn die nu al schadelijk voor het zeeleven zijn. Voor veel andere stoffen is dat nog niet uitgesloten. Zo is er in het Friese Front een stijgende trend vastgesteld voor het bio-accumulerende metaal kwik. Bio-accumulatie is de ophoping van chemische stoffen in organismen, door de opname van verontreinigde lucht, water of voedsel. Volgens de OSPAR Commissie, waar ook Nederland bij aangesloten is, kleven er dan ook veel verschillende risico's aan het lozen van productiewater. Van sommige stoffen die inmiddels niet meer mogen worden geloosd (PCB's) is de verwachting dat ze nog decennialang vervuiling opleveren.

Het meest zorgwekkend zijn wellicht de pertinent te hoge waarden voor kwik in het Friese Front. Zij stijgen al jaren, hetgeen Wageningen Research terecht als zorgwekkend bestempelt. In onderstaande kaart uit het rapport van Wageningen Research is dat inzichtelijk gemaakt.

Uit het onderzoek volgt dat te hoge waarden kwik, lood, cadmium en PCBs worden gemeten in schelpdieren en vissen. Volgens de wetenschappers is een van de meest zorgwekkende stijgende trends de hoeveelheid kwik die gemeten wordt in schol van het Friese Front. De hoeveelheid kwik overschrijdt veilige grenzen.

Al die vervuiling en verstoring is rampzalig voor zeekoeten. Zij zijn erg kwetsbaar voor olievervuiling en giftige stoffen die in de zee geloosd worden. Verontreiniging door drijvende olie, vet, of chemicaliën tast het verenkleed aan en zorgt ervoor dat de vogels hun isolatie verliezen en sterven aan onderkoeling. Zeekoeten kunnen door zware besmeuring zelfs immobiel worden of stikken. Op het Friese Front zijn zeekoeten vooral kwetsbaar, omdat ze niet kunnen vliegen vanwege de rui en de jongen nog niet in staan zijn om te vliegen. Hierdoor bestaat een grotere kans dat de zeevogels in contact komen met verontreiniging. Ook kan olievervuiling indirecte gevolgen veroorzaken doordat de prooidieren van zeekoeten olie opnemen.

Beantwoording van de zienswijze:

De indiener van de zienswijze uit zijn zorgen over de staat van de natuur. In het kader van de aanvraag worden alleen het project en de effecten daarvan beoordeeld; niet de algemene staat van de natuur.¹⁶

¹⁵ ABRvS 11 juli 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2339, r.o. 22.2; ABRvS 24 december 2024, ECLI:NL:RVS:2024:5417, r.o. 41.9.1; ABRvS 18 juni 2025, ECLI:NL:RVS:2025:2677, r.o. 38.1.

¹⁶ Dit is in overeenstemming met staande jurisprudentie, zie bijvoorbeeld ABRvS 30 september 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2318, r.o. 4.1 en ABRvS 10 oktober 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BX9075, r.o. 5.1. Zie ook ABRvS 30 juni 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2174, r.o. 10.2 en ABRvS 5 april 2023, ECLI:NL:RVS:2023:1299, r.o. 36.2.

De aanwezigheid en lozing van schadelijke stoffen in het milieu is wettelijk gereguleerd en vastgelegd in normen en emissie-eisen. Eni Energy dient zich aan deze normen te houden en heeft daarom relevante verstoringfactoren, waaronder verontreiniging door stoffen, onderzocht in het MER en de bijbehorende ecologische effectbeoordeling. De lozing van verontreinigende stoffen is beoordeeld in paragraaf 5.7 van de ecologische effectbeoordeling. Op basis hiervan is geconcludeerd dat significante effecten op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Voor de lozingen wordt voldaan aan de geldende normen en emissie-eisen conform de Mijnbouwregeling (Mbr) en het Mijnbouwbesluit (Mbb). Deze eisen zijn geborgd in de voorschriften van het besluit (voorschriften 38 en 39). Daarnaast heeft de industrie zich gecommitteerd aan de toepassing en verdere ontwikkeling van Best Available Techniques (BAT) om emissies en verontreiniging zoveel mogelijk te beperken.

Impact schepen en helikopters

Indiener beschrijft het volgende: Tevens zijn zeezoeten gevoelig voor verstoring door scheepvaart en helikopters. Door een nieuw gasplatform zullen de hoeveelheden giftige stoffen in het leefgebied van zeezoeten toenemen en zal de hoeveelheid schepen in het gebied toenemen, onder andere voor de aanleg en het onderhoud van het platform. Ook zullen helikopters frequent het platform aandoen, volgens Eni Energy zo'n vier keer per week. Dit alles heeft negatieve effecten op de kwaliteit van het leefgebied van de zeezoet. Volgens Haskoning moet daarom "een deel van de activiteiten (inclusief sloop- en helikoptertransport) tijdens de ruiperiode worden vermeden." Het is zeer onwaarschijnlijk dat een dergelijk midden mogelijk is. De zeezoeten verblijven namelijk een groot deel van het jaar in de omgeving van het beoogde platform, van april tot en met oktober. Het zal voor de normale bedrijfsvoering van het platform niet mogelijk zijn om te voorkomen dat er in die maanden geen of weinig schepen en helikopters het platform aandoen. Het platform moet immers bevoorraden en bemenst worden. Er moet onderhoud worden gepleegd, er vinden inspecties plaats en er moet onvoorziene omstandigheden rekening worden gehouden. Ook zal de productie gewoon doorgaan, waardoor ook de lozing van productiewater en daarmee de dagelijkse vervuiling zal continueren. Daar houdt Haskoning helemaal geen rekening mee.

Beantwoording van de zienswijze:

Het aantal helikoptervluchten is gereguleerd in de omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit en in de omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit. Tijdens de kritische periode van de zeezoet is maximaal 1 vlucht per 2 weken toegestaan. Buiten de kritische periode zijn gemiddeld 4 vluchten per week toegestaan. Initiatiefnemer dient zich aan deze voorschriften te houden.

Toxiciteit en impact lozing productiewater

Indiener beschrijft het volgende: Het MER van Haskoning gaat niet over het gemeten gevaar of toxiciteit van lozingen van chemische stoffen en in een specifiek beschermd gebied en ook niet over negatieve impacts op de natuur. In het onderzoek is niet geanalyseerd hoeveel productiewater daadwerkelijk op het Friese Front wordt geloosd (en zal worden geloosd door het nieuwe platform) en er is ook niet onderzocht welke stoffen worden en zullen worden geloosd. Haskoning had moeten onderzoeken hoeveel chemische stoffen er al aanwezig zijn in het zeewater, sediment en biota. Haskoning heeft niet gekeken naar lokale omstandigheden en specifiek het Friese Front als beschermd gebied. Het onderzoek bestaat ten onrechte geen aandacht aan hoeveel platforms er in de buurt staan en welke andere activiteiten plaatsvinden in het gebied.

Beantwoording van de zienswijze:

Zie reactie bij "impact lozing productiewater".

Impact zeebodem, lozing boorgruis

Indiener beschrijft het volgende: Daarnaast zorgt het boren van een platform en twee nieuwe productieputten, alsmede de aanleg van een onderzeese pijpleiding voor vernietiging van de zeebodem (en daarmee het leefgebied van de zeekoet). Geen enkele mitigerende maatregel kan deze kwaliteitsdegradatie van het gebied voorkomen.

Milieueffecten als gevolg van depositie van boorgruis zijn onder andere verstikking, veranderingen in de korrelgrootte, zuurstofloosheid en toxiciteit, die op hun beurt kunnen leiden tot plaatselijke veranderingen in het plankton, dieren die op de zeebodem leven (benthos) en andere organismen. In bentische fauna, waaronder schaaldieren en weekdieren, hopen persistente chemicaliën zich op, omdat verontreinigingen in hun weefsels accumuleren. Die schaaldieren en weekdieren worden weer door vissen en zeevogels gegeten, zoals de zeekoet. Daarbij geldt dat hoe hoger het trofisch niveau is, hoe hoger de opgehoopte concentratie kwik. Uiteindelijk kunnen deze gevaarlijke stoffen dus ook in de voedselketen van de mens terecht komen.

Beantwoording van de zienswijze:

De effecten van bodemverstoring en veranderingen in de substraatdynamiek zijn uitgebreid beoordeeld in paragraaf 5.4 van de ecologische effectbeoordeling. Om de effectrelaties beter te kunnen bepalen, is aanvullend een milieustudie (environmental baseline survey) uitgevoerd door Fugro. De mechanische effecten die door de voorgenomen activiteit worden veroorzaakt, beslaan een relatief klein oppervlak. Daarnaast blijkt uit de uitgevoerde studies dat op of in de bodem in het projectgebied geen sprake is van bijzondere natuurwaarden. Er zijn geen aanwijzingen dat het projectgebied onvoldoende veerkrachtig is om zich na een kortdurende verstoring te herstellen. Voor zover de activiteiten plaatsvinden in het Natura 2000-gebied 'Friese Front' geldt bovendien dat dit Natura 2000-gebied op grond van de Vogelrichtlijn is aangewezen voor de zeekoet, maar niet op grond van de Habitatrichtlijn voor beschermingswaardige habitattypen.

De effecten als gevolg van sedimentatie door het lozen van boorgruis zijn gekwantificeerd en beoordeeld in paragraaf 5.6.2 van de ecologische effectbeoordeling. Aan deze beoordeling liggen uitgebreide modelstudies en berekeningen ten grondslag, die zijn uitgevoerd om de verspreiding van neerslaand sediment inzichtelijk te maken. Uit de beoordeling volgt dat de ecologisch relevante grenswaarde die gerelateerd is aan verstikking uitsluitend zeer lokaal wordt overschreden en, mede door de afwezigheid van bijzondere natuurwaarden, niet leidt tot onherstelbare effecten.

Voor het lozen van verontreinigende stoffen wordt deels verwezen naar de hiervoor besproken reactie bij 'Friese Front – zorg over impact op zeekoet' in paragraaf 2.2.2. Eni Energy voldoet aan de geldende lozingsnormen.

2.2.3 *Verstoring bruinvis*

Algemeen beschrijvend

Indiener beschrijft het volgende: De bruinvis is een van de kleine walvisachtigen en komt vooral voor in ondiepe zeeën. Bruinvissen zijn gevoelig voor bijvangst, onderwatergeluid door bijvoorbeeld windmolenparken, chemische vervuiling en verstoring door scheepvaart. Ook problemen met de voedselbeschikbaarheid en de consumptie van zwerfafval zijn belangrijke doodsoorzaken. Bruinvissen hebben een hoog metabolisme en moeten continu eten om te kunnen overleven. Bruinvissen eten vooral vissen zoals, wijting, grondels, sprat, haring, zandspiering en kabeljauw. Velen daarvan komen voor op het Friese Front, waardoor de bruinvis er regelmatig te vinden is.

Beantwoording van de zienswijze:

Dit deel van de zienswijze is beschrijvend en algemeen van aard over de bruinvis. Er wordt hier geen directe link gelegd met het project.

Impact op bruinvis

Indiener beschrijft het volgende: Volgens Haskoning verkeert de bruinvis in een gunstige staat van instandhouding (SvI). Haskoning misleidt het beeld met die stelling, want zij laat na te vermelden dat in hetzelfde document van Steve Geelhoed wordt samengevat: [...]

Geelhoed heeft dus helemaal niet in 2022 geconcludeerd dat de SvI gunstig is. In het rapport werd weergegeven dat in 2019 de SvI als gunstig was gekwalificeerd. Sterker nog, het 2022 rapport bevat juist een dringende waarschuwing dat het toekomstperspectief ongunstig is vanwege vervuiling, onderwatergeluiden, prooiuitputting en bijvangst. Het rapport behelst een pleidooi en dat er dringend maatregelen moeten worden genomen om die trend tegen te gaan.

De instandhoudingsdoelstelling voor bruinvis is behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied. Het Project dreigt daar niet aan bij. In tegendeel, het verergert de situatie voor de bruinvis. Haskoning erkent dat het Project verstoring is voor de bruinvis, maar stelt dat significant negatieve effecten te voorkomen zijn met geluidsbeperkende maatregelen tijdens heiwerkzaamheden. Daarmee miskent Haskoning dat bruinvissen niet alleen geluidsoverlast ervaren, maar ook te lijden hebben onder de hierboven beschreven vervuiling van hun leefomgeving en hun prooi.

Beantwoording van de zienswijze:

De dringende waarschuwing die in het bouwsteenrapport van de bruinvis wordt beschreven, vraagt aandacht. Daarbij wordt expliciet vermeld dat zowel het leefgebied als het toekomstperspectief bij een volgende rapportage mogelijk als ongunstig worden gekwalificeerd, in plaats van respectievelijk gunstig en onbekend. Ten tijde van het opstellen van de ecologische effectbeoordeling dient echter te worden uitgegaan van de op dat moment beschikbare informatie, en niet van mogelijke toekomstige situaties. Om die reden is uitgegaan van de destijds geldende landelijke Staat van Instandhouding (SvI) van de bruinvis.

In de ecologische effectbeoordeling is getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen voor de bruinvis. Dat ingrepen effecten hebben ten opzichte van een natuurlijke situatie is een gegeven. Met een ecologisch zorgvuldig ontworpen planning en het treffen van maatregelen zijn deze effecten echter van dusdanig geringe omvang dat de activiteiten geen afbreuk doen aan het streven de populaties van de bruinvis in

zijn natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

In het MER-traject en de ecologische effectbeoordeling is uitgebreid onderzoek gedaan naar de effecten van verschillende verstoringsfactoren op de bruinvis, te weten: geluid, optische verstoring en licht, bodemverstoring en veranderingen in de substraatdynamiek, vertroebeling en verontreiniging (hoofdstuk 5 van de ecologische effectbeoordeling). Met uitzondering van onderwatergeluid kunnen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de bruinvis op voorhand worden uitgesloten.

Omdat significante effecten van onderwatergeluid niet op voorhand konden worden uitgesloten, zijn deze effecten nader beoordeeld in een Passende Beoordeling (hoofdstuk 6 van de ecologische effectbeoordeling). Conform de methodologie van het Kader Ecologie en Cumulatie (KEC) zijn de effecten als gevolg van onderwatergeluid gekwantificeerd. De daaruit volgende populatiereductie als gevolg van het project is dermate klein dat significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de bruinvis kunnen worden uitgesloten (omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit) respectievelijk de staat van instandhouding ook niet in gevaar komt (omgevingsvergunning (flora- en fauna-activiteit)).

De maatregelen die bij de uitvoering dienen te worden genomen, zijn geborgd in de voorschriften 30 tot en met 37 van de omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit en in de voorschriften l. tot en met q. van de omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit.

ADD

Indiener beschrijft het volgende: Wat de geluidsbeperkende maatregelen betreft, is bovendien onwaarschijnlijk dat die enig positief effect hebben. Waar deze bestaan uit installaties om de bruinvis weg te jagen (acoustic deterrent devices, ADD) is eerder het tegendeel te verwachten. ADDs zijn apparaten die hoogfrequente geluidspulsen uitzenden om zeezoogdieren op afstand te houden. Het gebruik van ADDs om zeezoogdieren te verdrijven heeft een negatief effect op de bruinvis. Het geluid van ADDs kan gehoorbeschadiging bij bruinvissen veroorzaken. Bruinvissen zijn buitengewoon gevoelig voor onderwatergeluiden, nu zij constant communiceren en zoeken naar voedsel met behulp van geluiden. Elke verstoring brengt hun gedrag door de war, zeker als ze moeten vluchten vanwege de inzet van ADDs. Hun jaag- en eetpatroon wordt daardoor onderbroken, terwijl ze afhankelijk zijn van een constante toevoer van voeding. Er is aangetoond dat geluid van heien de verspreiding van bruinvissen verandert, waarbij sterke vermijdingsreacties worden waargenomen op afstanden van meer dan 17 km van heiwerkzaamheden. Ook om deze redenen kan het Project geen doorgang vinden.

Beantwoording van de zienswijze:

In par. 5.7 van het MER en in par. 6.3.1.1 en par. 7.2.1 van de Ecologische effectbeoordeling komt aan de orde dat toepassing van de ADD een van de mitigerende maatregelen is om significant negatieve effecten op de bruinvis en andere zeezoogdieren te voorkomen. In de Ecologische effectbeoordeling wordt uitgelegd dat een ADD een apparaat is dat in het water wordt gehangen en specifieke, onschadelijke geluidsignalen produceert met een afschrikkende werking op zeezoogdieren. Op deze manier wordt eventueel in het directe plangebied aanwezige zeezoogdieren de gelegenheid gegeven het gebied te verlaten. De ADD wordt enkel bij aanvang van de heiwerkzaamheden toegepast.

Het gebruik van een ADD is verplicht gesteld door het relevante bevoegd gezag, de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LNVN) in de omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit (voorschrift 33) en door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) namens LNVN in de omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit (voorschrift m). In voorschrift m. van de omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is in het bijzonder geborgd dat een geschikte ADD wordt gebruikt. Hierover het volgende.

In Nederland wordt in bijna alle gevallen waarbij een zekere mate van onderwatergeluid (zoals bij de aanleg van windparken) wordt veroorzaakt een ADD voorgeschreven. Motivatie hierbij is dat door een ADD bruinvissen worden gemotiveerd om vanuit de cirkel nabij de bron te vertrekken. De dieren zwemmen voldoende weg van de bron van het onderwatergeluid en lopen zo geen PTS (Permanente Threshold Shift) en minder TTS (Tijdelijke Threshold Shift) op. Er wordt vanuit gegaan dat dieren bij heien tot op ca. 500 meter vanaf de bron PTS kunnen oplopen. Het doel is dan ook om de dieren door middel van een ADD uit de cirkel van 500 meter rondom de bron te verjagen.

Door PTS wordt het gehoor zodanig verwond/beschadigd, dat bepaalde frequenties niet meer gehoord kunnen worden. Voor bruinvissen, die voor de jacht afhankelijk zijn van echolocatie, zou dit kunnen inhouden dat ze niet meer goed kunnen jagen, en daardoor verhongeren en sterven. Indirect wordt zo gedood. In sommige gevallen treedt de PTS op in die geluidsfrequenties die voor de jacht minder relevant zijn. Dan gaat de bruinvis niet direct dood, maar kan mogelijk wel een lagere fitness krijgen, of andere nadelige invloeden ondervinden, zoals verminderd voortplantingsgedrag of minder goed gevaar kunnen horen, zoals predatoren of schepen. In dat geval zijn PTS en TTS het verwonden van een dier. Bij TTS herstelt de verwonding zich na enige tijd. Bij PTS herstelt de verwonding niet meer.

ADDs zorgen dat de bruinvissen uit de cirkel waar ze eventueel PTS kunnen oplopen, vertrekken. Bij PTS ontstaat een permanente gehoordrempelverschuiving, dit moet zo veel als mogelijk voorkomen worden. De ADD is dus niet bedoeld om verstoring en de bijbehorende gedragsverandering te voorkomen, maar om PTS te voorkomen. Hiervoor is aangegeven waarom PTS voorkomen moet worden.

Om te voorkomen dat een ongeschikte ADD wordt ingezet en er eventueel schade aan het gehoorsysteem van de bruinvis kan ontstaan, is in het -besluit een voorschrift opgenomen dat waakt voor het onjuiste gebruik van een ADD. Dit is voorschrift m.:

*De ADD dient afgesteld te zijn op de voor de bruinvis **relevante frequenties**. De ADD dient een half uur voor het begin van de werkzaamheden, alsmede gedurende de eerste 5 minuten van de werkzaamheden werkend te zijn. Deze procedure wordt herhaald indien de werkzaamheden gedurende een uur of langer onderbroken zijn. **Voorafgaand aan de werkzaamheden dient u een ecologisch werkplan in te dienen waarin naar voren komt dat de juiste ADD op de juiste frequentie wordt gebruikt, inclusief onderbouwing van waarom de gekozen ADD de juiste is.***

Met dit voorschrift wordt daarmee schade door de ADD voorkomen. Het voorschrift in het besluit van de minister van LNVN wordt genuanceerd naar aanleiding van deze zienswijze.

Om de grootte van het oppervlak waarin verstoring kan voorkomen door de activiteiten van L7-F te verminderen (en dus het aantal bruinvissen dat verstoord

wordt) is verder voorschrift I. opgenomen, waarin een geluidsnorm van 164 dB re 1 $\mu\text{Pa}^2\text{s}$ op 750 meter wordt voorgeschreven.

2.2.4 *Cumulatie externe factoren*

Cumulatie

Indiener beschrijft het volgende: Haskoning heeft in het MER verzuimd om externe factoren die ook effecten hebben op het Friese Front te betrekken bij het onderzoek. Haskoning heeft dus niet naar de cumulatie van alle effecten op het Friese Front gekeken. Zo zijn bijvoorbeeld de effecten van windparken op het Friese Front niet goed getoetst. Seismisch onderzoek naar de bodemsamenstelling, sonar voor detectie van UXOs en impulsgeluid veroorzaakt door de constructie van windparken is niet berekend: niet afzonderlijk en niet in cumulatie. Ook de bestaande bodemvervuiling veroorzaakt door de olie- en gasindustrie in combinatie met sleepnetvisserij is ten onrechte niet getoetst. Bovendien is niet bekeken of berekend welke andere bronnen van vervuiling aanwezig zijn in en rondom het gebied, hoe groot deze zijn, wat de gerapporteerde hoeveelheden van vervuiling zijn en of er grote overtredingen zijn geweest. Er is geen althans onvoldoende onderzoek gedaan naar stapeling van verstoringen en vervuilingen in brede zin door olie en gaswinning en andere sectoren en wat de mogelijke cumulatieve effecten zijn boven op de al bestaande verstoringen en vervuiling die door de gas- en olie-industrie is veroorzaakt (bijvoorbeeld persistente chemicaliën en cumulatieve geluidsimpacten). Al die effecten zijn evenwel heel relevant bij de beoordeling of het Friese Front nóg meer schadelijke effecten kan verdragen, zoals de effecten van het beoogde gasplatform L7-F.

Beantwoording van de zienswijze:

In paragraaf 7.4.4 van het MER is voor de beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding gekeken naar effecten van andere projecten die gelijktijdig of aansluitend worden uitgevoerd. Zo is vastgesteld of sprake is van cumulatie van effecten. Hierbij is rekening gehouden met andere offshore gasprojecten, Wind-op-zee, Net-op-zee en CCS. In het bijzonder is aandacht besteed aan impulsief onderwatergeluid en oppervlakteverlies van het leefgebied van de zeekoet. Uit de cumulatietoets blijkt geen sprake te zijn van significante effecten door cumulatie van effecten. De belangrijkste voorwaarde hiervoor is de toepassing van geluidsmitigatie bij heikwerkzaamheden bij L7-F om aan de Nederlandse geluidsnorm te voldoen (164 dB re 1 $\mu\text{Pa}^2\text{s}$ op 750 m van de bron). In het onderhavige geval wordt gebruik gemaakt van een dubbel bubbel scherm dat leidt tot een geluidsreductie tot onder de 164 dB en hamers die volgens de laatste stand der techniek al zo min mogelijk geluidsbelasting veroorzaken. Verder is van het van belang dat in het kader van deze aanvragen het project effect (inclusief cumulatieve effecten) wordt beoordeeld. Anders dan indiener wenst, biedt het toetsingskader geen grond om andere activiteiten, die buiten de omvang van de aanvraag vallen, aan een herbeoordeling te onderwerpen.

2.2.5 *Klimaatdoelstellingen worden niet gehaald*

Klimaat

Indiener beschrijft het volgende: Aardgas wordt gepresenteerd als (relatief) schone energiebron. Die typering miskent dat aardgas een fossiele bron van energie is waarbij CO₂ vrijkomt bij de verbranding ervan. Met een voorspelde uitstoot van vele megatonnen CO₂ draagt het Project bij aan klimaatverandering, terwijl het doel juist van de overheid juist zou moeten zijn om de uitstoot van CO₂ te reduceren. Zoals onlangs in een juridische procedure bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens is bevestigd, dienen alle klimaateffecten van nieuwe gasprojecten te worden

beoordeeld voordat zij goedgekeurd mogen worden. Dat betekent dat voor het Project de cumulatieve emissies van de gehele Nederlandse gasindustrie moeten worden meegenomen. Ook dient getoetst te worden of met het Project de temperatuurstijging onder 1,5 graden gehouden kan worden. Ten slotte moeten ook de indirecte gevolgen van de uitstoot van broeikassen worden onderzocht, zoals op het leven, de gezondheid, de bodem, het land, het water, de lucht en het klimaat. Nu bij de verbranding van de door het Project gewonnen gassen vele megatonnen CO₂ vrijkomen, en die uitstoot onomkeerbaar is en verdere klimaatverandering zou veroorzaken, zou het onverenigbaar zijn met het EVRM om het Project goed te keuren. Eni Energy heeft immers geen wetenschappelijk onderbouwde MER laten uitvoeren waarin ook een berekening is gemaakt van alle broeikasgasemissies, ook die in scope 3 vallen (dus alle indirecte emissies in de waardeketen van ENI).

Deze uitspraak past in de lijn die het Internationaal Gerechtshof in een Advisory Opinion in 2025 heeft aangenomen, namelijk dat staten verplicht zijn om grensoverschrijdende schade en mensenrechtenschendingen door klimaatverandering te voorkomen.

Beantwoording van de zienswijze:

De staatssecretaris verwijst naar de beantwoording van de zienswijze onder punt 2.1.1.

Methaan

Indiener beschrijft het volgende: Eni Energy is ook van plan om methaan af te fakkelen of af te blazen. Methaan is een heel potent broeikasgas en verergert de klimaatverandering en opwarming, vandaar dat overheidsbeleid er in eerste instantie op gericht zou moeten zijn om de uitstoot van methaan terug te dringen. Met het Project wordt het tegendeel bereikt: er komt nog meer methaan in de atmosfeer. Daarnaast wordt affakkelen beschouwd als iets dat vermeden moet worden. Sterker nog, het uitgangspunt van de Methaanverordening is dat routinematig affakkelen en afblazen verboden zijn en alleen is toegestaan bij een noodgeval of defect. Eni Energy heeft minimale voorzieningen getroffen om methaan affakkelen en afblazen te vermijden, maar voorziet dat zij dit toch zal doen. Zij beroept zich daarbij op uitzonderingsregels die de Methaanverordening bevat. Zij maakt daarmee van een mogelijkheid om bij uitzondering methaan af te fakkelen of af te blazen, haar routine. Dat is evenwel niet de bedoeling: alleen bij uitzondering mag affakkelen en afblazen. Het komt erop neer dat Eni Energy het te veel gedoe vindt om echt zorgvuldig met methaan om te gaan en dus zal affakkelen en afblazen. Haskoning heeft in de Toelichting dit standpunt van Eni Energy klakkeloos overgenomen, zonder enige toets of er maatregelen mogelijk zijn om beter met methaan om te gaan en affakkelen en afblazen te vermijden.

Beantwoording van de zienswijze:

In paragraaf 3.8.2 van het MER is beschreven op welke wijze wordt omgegaan met methaanemissies in het licht van de Methaanverordening. Er is sprake van incidentele methaanemissies die vrijkomen bij reparaties en onderhoudswerkzaamheden, waarbij het gasvrij maken van installaties om veiligheidsredenen noodzakelijk is. Eni Energy acht deze emissies onvermijdbaar en strikt noodzakelijk in de zin van artikel 15, lid 3, sub e, van de Methaanverordening.

De Methaanverordening geldt rechtstreeks en is geen toetsingsgrond voor de onderhavige aanvragen.

Klimaatverandering en overbevissing

Indiener beschrijft het volgende: Klimaatverandering en overbevissing hebben een groter effect gehad op zeevogels dan op bijna elke andere vogelgroep. De afname van voedselbeschikbaarheid heeft geleid tot zeezoeten die niet meer kunnen niet broeden en verhongeren. Er zijn afwijkende verschijnselen in de Noordzee die in elk geval deels samenhangen met de abnormaal hoge temperaturen van het zeewater. Een plotselinge stijging van de temperatuur van de zee voor de westkust van Noord-Amerika tussen 2014 en 2016 leidde tot de dood van ongeveer een miljoen zeezoeten, vermoedelijk door een gebrek aan vis. Ook in de Noordzee ervaren zeezoeten voedseltekorten. Sprot, haring en zandspiering vormen belangrijke voedselbronnen van zeezoeten. In het Verenigd Koninkrijk is vanwege voedseltekorten voor veel zeevogels een algeheel verbod op Noordse zandspiering ingesteld.

Samenvattend: Klimaatverandering wordt verergerd door de uitstoot van methaan en CO₂, waarvan het verbranden fossiele brandstoffen zoals gas de grootste veroorzaker is. Een additioneel gasplatform zal tot nog meer CO₂-uitstoot en dus nog meer opwarming leiden, met alle gevolgen van dien voor onder andere de zeezoet, diens voedselvoorziening, het ecosysteem waar de zeezoet van afhankelijk is en de mens. Ook om die reden kan het Project geen doorgang vinden.

Beantwoording van de zienswijze:

Klimaatverandering is in het kader van gebieds- en soortenbescherming geen gevolg van het project van Eni Energy¹⁷.

Daarnaast dient te worden opgemerkt dat lokaal gewonnen gas een lagere totale CO₂- en methaanuitstoot met zich meebrengt dan geïmporteerd vloeibaar aardgas (LNG), met name wanneer dit LNG afkomstig is uit landen waar fracking van schaliegas, een techniek die bekendstaat om haar hoge methaanemissies en milieubelasting, wordt toegepast. Onderzoek toont aan dat de emissies gerelateerd aan transport, lekkage en productie van LNG aanzienlijk hoger zijn dan die van lokaal gewonnen gas. Daarnaast geldt dat de EU strengere normen hanteert voor CO₂- en methaanemissies dan veel andere gasproducerende landen en regio's. Hierdoor is de klimaatbelasting van lokaal gewonnen gas relatief lager dan die van geïmporteerd gas, met name wanneer dit afkomstig is uit gebieden met minder strenge milieuregelgeving.

Bovendien draagt lokaal gewonnen gas bij aan de energiezekerheid van Nederland en Europa, waardoor de afhankelijkheid van import uit landen met minder duurzame winningstechnieken wordt verminderd. Dit past binnen de EU-strategie om de CO₂-voetafdruk van de energietoevoer te verkleinen en de transitie naar hernieuwbare energiebronnen geleidelijk en verantwoord te laten verlopen.

¹⁷ Zie onder andere ABRvS 18 december 2024, ECLI:NL:RVS:2024:4909, r.o. 23.2 en Rechtbank Den Haag 18 april 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:5519, r.o. 26.10.

3 Reactie Advies Commissie mer.

De reactienota gaat in op de punten zoals beschreven in het toetsingsadvies¹⁸ van de commissie mer.

3.1 Referentiesituatie

De referentiesituatie is in de bijlagen opgenomen, maar niet gemakkelijk te vinden. Een samenhangend en navolgbaar beeld van de huidige situatie ontbreekt daardoor in het hoofdrapport. Zorg voor een duidelijke beschrijving van de referentiesituatie in het MER (blz. 2, regels 37-40).

De Commissie adviseert het MER voorafgaande aan de besluitvorming aan te vullen en de beschrijving van de referentiesituatie te verduidelijken. Zet de effecten in de samenvatting duidelijk af tegen de referentiesituatie (blz. 4, blok onderaan de pagina)

Beantwoording:

De beschrijving van de referentiesituatie is aangevuld in het MER en de beoordeling is nadrukkelijker afgezet tegen de referentiesituatie (paragraaf 7.2; hoofdstuk 10 en Publiekssamenvatting).

3.2 Geluidseffecten door heien en boren

Het MER benoemt het geluidsniveau van de boorfase niet of nauwelijks terwijl dit het langstdurende geluid is. Geef een betere duiding van deze effecten (blz. 2, regels 41-43).

De Commissie adviseert het MER voorafgaande aan de besluitvorming aan te vullen. Geef een betere duiding van de effecten van geluid door boren en/of gebruik de boorwerkzaamheden voor L7-F voor nieuwe geluidsmetingen voor volgende stappen. Neem de resultaten correct over in de samenvatting (blz. 5, blok onderaan de pagina).

In het MER staat dat een Acoustic Deterrent Device (ADD) wordt ingezet om bruinvissen bij de installatie weg te houden. Doel is om zo gehoorschade te beperken. Deze ADD kan mogelijk ook gehoorschade veroorzaken bij bruinvissen. Er bestaan ADD's waarbij dit niet het geval is. De commissie beveelt aan het type ADD dusdanig te kiezen dat dit wordt voorkomen (blz. 6, regels 12-15).

Beantwoording:

Er is een recentere studie (2020) gevonden die ingaat op de effecten van boorgeluid. De tekst in het MER is hierop aangepast met de meest recente inzichten (paragraaf 7.3.2).

Het MER is verder gespecificeerd met betrekking tot de eisen van de ADD. Deze zal zodanig moeten worden gekozen dat er ten gevolge van de ADD geen sprake kan zijn van Permanent Threshold Shift (PTS), oftewel gehoorschade door een permanente verhoging van de gehoordrempel (paragraaf 5.7).

¹⁸ Commissie mer. Gaswinning op de Noordzee: Platform L7-F - Toetsingsadvies over het milieueffectrapport van 12 maart 2026 met projectnummer: 4002.

3.3 Toetsingskaders voor gebiedsbescherming en soortenbescherming

Voor de beoordeling van effecten op de natuur is het ten onrechte toegepast om voor Natura 2000 te toetsen aan de landelijke Gunstige Referentiewaarde Populatie (GRW) voor Nederland. Bij de soortentoets is namelijk getoetst aan Natura 2000-instandhoudingsdoelen, zoals criteria en oppervlak van het Natura 2000-gebied. Dit is niet correct en dient te worden gecorrigeerd om een accuraat beeld van de effectbeoordeling te waarborgen (blz. 2-3, regels 44-3).

Voor de gebiedsbescherming is in het advies aangegeven dat de toetsing soms plaatsvindt aan de landelijke doelen in plaats van aan de specifieke Natura 2000-doelen voor het Friese Front. Ook hier is de toetsing ten onrechte uitgevoerd aan de landelijke GRW voor Nederland in plaats van aan de specifieke Natura 2000-instandhoudingsdoelen (blz. 6, regels 21-23).

Daarnaast wordt in het advies gesteld dat de toetsing voor soortenbescherming, zoals voor de zeekoet en andere vogelsoorten, niet correct is uitgevoerd. Het MER toetste deze aan de Natura 2000-instandhoudingsdoelen, terwijl dit had moeten gebeuren aan de Gunstige Staat van Instandhouding (blz. 6, regels 24-26).

Beantwoording:

De beschrijving en toetsing in de ecologische effect beoordeling zijn aangepast en aangescherpt, zodat tegemoetgekomen wordt aan dit punt. De wijzigingen zijn verwerkt in de ecologische effect beoordeling (hoofdstuk 6 en 7).

3.4 Effect op zeekoeten binnen het plangebied

Het vóórkomen en de dichtheden van zeekoeten op de plek van het te bouwen platform is niet goed in beeld. Dit is belangrijk omdat de effecten van een boorplatform in een concentratiegebied groter zijn dan in een gebied dat minder intensief gebruikt wordt door zeekoeten. De berekeningen van de verstoring en mortaliteit gaan uit van gemiddelden over het hele Friese Front. Maak daarom de verspreiding en dichtheden inzichtelijk voor het plangebied en zet deze af tegen het doel van behoud van kwaliteit en oppervlak van het Natura 2000-gebied (blz. 3, regels 4-11).

Het MER bevat geen gedetailleerde informatie over aantallen en verspreiding van zeekoeten binnen het plangebied. Ook het addendum is niet compleet. Hier is de verspreiding en dichtheid samengevat over een zeer lange periode van 1991-2020 en alleen van de maanden augustus-september (blz. 6, regels 28-31).

De getalsmatige onderbouwing en wijze van berekening van de verslechtering voor de zeekoet is niet goed navolgbaar. De informatie staat verspreid over verschillende documenten en pagina's. Het MER stelt dat de oppervlakteverslechtering voor de zeekoet 3,14 en 11,4 km² bedraagt, door het platform en helikoptervluchten. Daar komt scheepverkeer mogelijk bij. Opgeteld gaat het om een wezenlijk oppervlak aan verstoring. Het is wenselijk om een tabel of eenduidig overzicht op te nemen van alle mogelijke negatieve effecten. Dit is belangrijk om het gezamenlijke ofwel cumulatieve effect van het platform inclusief alle bijbehorende logistieke activiteiten te duiden (blz. 7, regel 12-20).

Beantwoording:

De onderbouwing van het voorkomen en de dichtheid van zeekoeten (en andere zeevogels) rondom het projectgebied is uitgebreid met verspreidingsgegevens. Daarnaast zijn de verspreidingsgegevens voor andere maanden van het jaar, zoals

juni en juli, inzichtelijk gemaakt. Deze wijzigingen zijn verwerkt in de ecologische effectbeoordeling (Bijlage A4.4.1).

Aanvullend is voor de getalsmatige onderbouwing in de ecologische effectbeoordeling een overzichtstabel opgenomen waarin de oppervlakteverslechtering voor de zeekoet, inclusief de totale beïnvloeding van het leefgebied, is weergegeven (paragraaf 6.2.4).

3.5 Effect op andere vogelsoorten dan zeekoeten binnen het plangebied

Het plangebied is onder meer voor jan-van-gent, drieteenmeeuw en alk relevant leefgebied. De verspreiding van deze soorten en het effect van verstoring en mogelijke sterfte is nu niet in beeld gebracht (blz. 3, regels 12-15).

Vanwege de doelstelling in het Natura 2000-gebied van rustgebieden is er in het MER bij de beschrijving een focus op de zeekoet. Op pagina 110 van het MER staat de soortentoets. Deze is incompleet. Er ontbreekt een overzicht van de verspreidingen en aantallen van relevante soorten, zoals jan-van-gent, alk, noordse stormvogel en drieteenmeeuw. Het MER maakt niet duidelijk waarom deze soorten in het plangebied geen rust- en foerageergebieden hebben. Dat is namelijk de reden om geen aandacht aan deze soorten te schenken (blz. 7, regels 25-31).

Voor de soortbescherming geeft het MER weliswaar informatie over andere soorten zoals alken. Die informatie is slechts kwalitatief (zie tabel 4-1) waar de classificatie "kans voor voorkomen" is gepresenteerd in plaats van talrijkheid of relevantie van het plangebied. De kans van voorkomen is voor alle soorten in de tabel overigens 100% (blz. 7, regels 32-35).

Beantwoording:

De effecten zijn in beeld gebracht en verwerkt in de ecologische effectbeoordeling (paragraaf 7.3.1). Daarnaast is het MER aangevuld met een nadrukkelijke verwijzing naar de ecologische effectbeoordeling (paragraaf 7.4.2).

In de ecologische effectbeoordeling is de term "kans voor voorkomen" vervangen door "mate van voorkomen" (paragraaf 4.2).

3.6 Cumulatieve effecten activiteiten niet goed in beeld

De grootte van het negatief beïnvloed gebied voor alle activiteiten samen is niet goed in beeld. Elke activiteit is afzonderlijk getoetst, terwijl de samenhang en cumulatie ervan bepalend kan zijn. Geef hierover een duidelijk totaaloverzicht (blz. 3, regels 16-18).

De beoordeling van de effecten in hoofdstuk 7 is nu apart uitgevoerd voor onder meer 10 geluid, licht en optisch (onder andere in tabel 7-9). Voor zeekoeten en andere vogels is juist de combinatie relevant. Hiermee zijn de effecten van de gaswinning voor de zeekoet niet volledig in beeld (blz. 7, regels 21-23).

Beantwoording:

Tabel 7-3 in het MER is aangevuld met gegevens over de oppervlakte van verstoring (paragraaf 7.3.1).

Daarnaast is in de ecologische effectbeoordeling een gedetailleerde tabel opgenomen waarin de oppervlakteverslechtering als gevolg van alle activiteiten wordt weergegeven (paragraaf 6.2.4).

3.7 **Scope 3-emissies**

De Nederlandse overheid heeft besloten dat vanwege diverse gerechtelijke uitspraken de indirecte klimaateffecten (met name CO₂-emissies) door verbranding van het gas bij de eindgebruikers ook in een milieueffectrapport in beeld moeten zijn. Dit is belangrijk om rekening te kunnen houden bij de keuze om al dan niet toestemming te geven voor deze gaswinning. Scope 1, 2 en 3 emissies (CO₂ en CH₄) geassocieerd met zowel L7-F als het alternatief (importgas in de referentiesituatie) moeten inzichtelijk zijn (blz. 3, regels 19-25).

Het MER brengt wel de directe effecten van de gaswinning per onderdeel in beeld, maar gaat niet in op scope 3 emissies. Gezien de rechterlijke uitspraak en het standpunt van de Nederlandse regering is dit wel noodzakelijk (blz. 9, regels 15-17).

Beantwoording:

Voor scope 3 wordt verwezen naar het antwoord zoals geformuleerd in 2.1.4 van de reactie op de zienswijze van Advocates for the Future.

In het MER is een aanvullende vergelijking opgenomen tussen scope 1 en 2 voor gaswinning vanuit L7-F en voor de import van LNG. Daarnaast is het MER aangevuld met scope 3 gegevens en een bijbehorende milieubeoordeling waarbij geconcludeerd is dat scope 3 in beide situaties (gaswinning vanuit L7-F of via import van LNG) gelijk is (paragraaf 7.6).

3.8 **Mitigerende maatregelen**

In het MER staat dat er mitigatie nodig is om de effecten op de beschermde natuur te verminderen. Het MER bevat geen inzicht in de effectiviteit van de mitigerende maatregelen, bijvoorbeeld uit andere platformprojecten. Daarmee is het lastig een duiding te krijgen. Verder is niet duidelijk of de vliegroutes en -tijden van helikopters onder mitigatie vallen (blz. 7-8, regels 43-2).

In het MER staat op pagina 59 dat een van de natuurversterkende maatregelen de aanleg van vishotels is. Deze zouden bijdragen aan beschermde soorten. De Commissie merkt op dat vishotels geen bijdrage aan paai of opgroei van pelagische vissoorten zoals sprotten leveren en daarmee aan het leefgebied en de voedselvoorziening van zeekoeten (blz. 8, regels 4-7).

Beantwoording:

In het MER is beschreven wat de effecten van de mitigerende maatregelen zijn. Op dit punt zijn geen aanpassingen doorgevoerd.

De bewoording met betrekking tot de vishotels en de mitigerende effecten daarvan is wel aangepast (paragraaf 5.7).

3.9 **Effecten op de zeebodem**

De beschrijving strookt niet met de informatie uit het archeologierapport (bijlage 9 van het MER). Dit geldt ook voor de conclusie dat de afwezigheid van golf- en stromingsribbels zou wijzen op weinig sedimenttransport en een weinig dynamische zeebodem. In het archeologisch onderzoek komt naar voren dat er wel degelijk een actief zandtransport over de zeebodem is (blz 9-10, regels 27-2).

Het MER stelt dat de getijstroom op open zee kentert. Dit is onjuist (blz. 10, regel 3).

Beantwoording:

Het archeologierapport is opgenomen als bijlage 8 van het MER. Anders dan de Commissie stelt, ontbreekt hierin echter de genoemde beschrijving van de aanwezigheid van actief zandtransport. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat ziet daarom geen aanleiding in te gaan op de constatering van de Commissie.

Bijlage 9 betreft de aanvaringsstudie, die de risico's voor de scheepvaart behandelt. Deze studie gaat echter niet in op de samenstelling van de zeebodem.

Aan de constatering van de Commissie dat de getijstroom op de open zee niet kentert, is in de ecologische effectbeoordeling (paragraaf 5.6.2) en in het MER (bijlagen 7, 8 en 9) het woord "kentering" vervangen door "ronddraaien".

3.10 Ingraven van de transportpijpleiding

Hiertoe zijn monsters genomen. Het is echter niet duidelijk of het hier om oppervlaktemonsters van de zeebodem gaat, of om informatie die ook iets zegt over de afzettingen onder het oppervlak (blz. 10, regels 11-13).

De effectbeschrijving van het ingraven van de pijpleiding richt zich vooral op sedimentatie, maar de effecten over de ingraving op het lokale bodemleven (en mogelijk voedsel van zeezoet) wordt slechts zeer beperkt besproken (blz. 10, regels 16-18).

De onderbouwing om te kiezen voor jetting is daarmee niet compleet. De Commissie beveelt aan dit via een nulmeting en monitoring te onderzoeken en te volgen (blz. 10, regels 19-20).

Beantwoording:

De wijze waarop monsters zijn genomen, is verduidelijkt in het MER (paragraaf 7.3.4).

De effecten van het ingraven van de leiding op het lokale bodemleven zijn beschreven in de ecologische effectbeoordeling. In het MER is een expliciete verwijzing naar de ecologische effectbeoordeling opgenomen (paragraaf 7.4.1).

Het MER vermeldt dat een worstcasescenario is onderzocht, maar dat de uiteindelijke keuze hiervoor nog niet is gemaakt. Deze worst case is uitgewerkt in bijlage 7 en 9 van het MER. De uitkomsten zijn opgenomen in het MER (paragraaf 7.3.4).

3.11 Monitoring Archeologie

Er is geen monitoring voorzien op het aspect archeologie tijdens de aanleg, maar vondsten worden gemeld bij het gevoegd gezag. Niet duidelijk is hoe dit gebeurt als er geen structurele monitoring plaatsvindt. Het MER verwijst naar een standaard protocol om de archeologische resten te behouden. Relevant hierbij is om expliciet aandacht te besteden aan Noordzee-archeologie in het Programma Noordzee van Rijkswaterstaat (blz. 11, regels 4-8).

Beantwoording:

In het MER is monitoring voorzien, zie paragraaf 7.5. Daarnaast is in deze paragraaf beschreven dat het archeologisch onderzoek de locatie van het platform bevat. Dit is verduidelijkt in de tekst (paragraaf 7.5).

Meldingsformulier start werkzaamheden

Vergunning voor een Flora- en fauna-activiteit Omgevingswet

Gegevens

Aanvraagnummer

Project

Vergunningsperiode

Naam vergunninghouder/aanvrager

Adres

Woonplaats

Gegevens werkzaamheden

Contactpersoon uitvoering werkzaamheden .....

Telefoonnummer (vast) .....

Telefoonnummer (mobiel) .....

Locatie(s) werkzaamheden .....

Datum gereedkomen
compensatiemaatregelen(indien van
toepassing) .....

Datum start werkzaamheden .....

Overzicht planning werkzaamheden .....

**Dit formulier dient zodra de aanvang van de werkzaamheden bekend is
te worden ingediend bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland**

Retouradres

**Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland**

Postbus 19530
2500 CM Den Haag

Of verstuur per Email naar :
omgevingswetnatuur@rvo.nl én
handhavingnatuur@rvo.nl